Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета
1918 йил 21 июндан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 255 (20. 223) • 1988 йил 5 ноябрь • шанба   Баҳоси 3 тийин.

Ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар! Партиянинг социал-иқтисодий сиёсатини, халқ турмуши шароитини яхшилашга қаратилган йўлини ҳалол ва ижодий меҳнатимиз билан амалга оширайлик!

(КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 3 ноябрь куни бўлиб ўтган мажлисида давлат, хўжалик қурилиши ва халқаро ҳаётнинг бир қанча масалаларини муҳокама қилди.

XIX партия конференцияси ва Марказий Комитетнинг 1988 йил июль Пленуми йўл-йўриқларига биноан ишлаб чиқилаётган суд ислоҳоти тўғрисидаги Қонун актларининг лойиҳалари хусусидаги ишларнинг бориши батафсил кўриб чиқилди. Мажлисда айтиб ўтилганидек, қонунчилик ва социал адолатни қарор топтиришда, гражданлар ҳуқуқларини ва давлат манфаатларини ҳимоя қилишда судлар ролининг оширилиши қайта қуриш вазифаларини ҳал этишда принципиал аҳамиятга эга бўлади ва социалистик ҳуқуқий давлатни шакллантиришнинг ажралмас шарти деб баҳоланиши керак. Судьялар ва халқ маслаҳатчилари ўз ваколатларини самарали амалга оширишлари учун уларга барча шарт-шароит таъминланиши, уларнинг мустақиллиги ва даҳлсизлиги, суд фаолиятига қандайдир аралашувга йўл қўймаслик гарантияланиши зарурлигига алоҳида эътибор жалб этилди.

СССРда суд тузилиши тўғрисида ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар Қонунлари асосларининг ҳамда «СССРда судларнинг статуси тўғрисида»ги Қонуннинг тайёрланаётган лойиҳалари СССР Олий Совети Президиумидадир ва улар мамлакат ҳокимияти олий органининг муҳокамасига тақдим этилади.

Мажлисда ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси М. Раковский билан М. С. Горбачев учрашувларининг, Н. И. Рижков музокараларининг ва А. Н. Яковлев суҳбатларининг якунлари кўриб чиқилди. СССР ва ПХР раҳбарлари ўртасидаги доимий мулоқотлар иккала мамлакат ўз ривожланишининг мураккаб ва масъулиятли масалаларини ҳал этаётган ҳозирги пайтда, айниқса, муҳим эканлиги айтиб ўтилди. Совет — Польша ҳамкорлигини жўшқин ва кенг кўламда ривожлантиришга интилиш Совет Иттифоқи ва Польшанинг туб манфаатларига мос келади.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси М. С. Горбачевнинг Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг раиси Л. Адамец билан учрашувлари ва Н. И. Рижков олиб борган музокаралар натижаларини муҳокама қилиб фикрлашув СССР ва ЧССР халқ хўжалик комплексларини янада тўлароқ ва чуқур ўзаро алоқалари тўғрисида, иккала мамлакат ўртасида меҳнатни тақсимлашнинг янги формаларини ривожлантириш учун қулай шарт-шароит яратиш ҳақида муҳим аҳдлашувларга эришиш имконини берганлигини мамнуният билан таъкидлади.

ПХР ва ЧССР билан ҳар томонлама ҳамкорликнинг конкрет вазифалари юзасидан идоралар ва ташкилотларнинг коммунист раҳбарларига топшириқлар берилди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг ГФР Федерал канцлери Г. Коль билан олиб борган музокаралари, шунингдек, Н. И. Рижков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, Д. Т. Язовнинг Ғарбий Германия давлат арбоблари ва мазкур мамлакатнинг савдо-саноат доиралари вакиллари билан бўлиб ўтган суҳбатлари якунларини маъқуллади. Музокаралар ва суҳбатлар СССР билан ГФР ўртасида ҳар томонлама ҳамжиҳатликни чуқурлаштириш катта аҳамиятга эга бўлганлигини, иккала мамлакат ўртага қўйган вазифани — Совет — Ғарбий Германия муносабатларида янги боб очиш вазифасини рўёбга чиқаришга қўшилган катта ҳисса бўлганлигини тасдиқлади. Ана шу мақсадга эришиш ГФРнинг социалистик мамлакатлар билан Москва Шартномаси ва бошқа шартномаларда, Ғарбий Берлинга оид тўрт томонлама битимда, Хельсинки Якунловчи актида мустаҳкамланган Европадаги мавжуд территориал-сиёсий реалликлар ҳурмат қилинишини тақозо этади.

Турли соҳаларда, шу жумладан, экономика соҳасида тенглик ва ўзаро манфаатдорлик принциплари асосида Совет — Ғарбий Германия ҳамкорлигини янада ривожлантиришнинг катта имкониятлари мавжудлиги визитнинг амалий натижаларга бойлигини тасдиқлайди. М. С. Горбачевнинг ГФРга бўлажак визити ГФР билан муносабатлардаги ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш, уларга янги жўшқинлик ва кўлам бахш этиш имконини беради, деб ишонч билдирилди.

Мажлис давомида М. С. Горбачевнинг МПЛА — Меҳнат партиясининг Раиси, Ангола Халқ Республикаси Президенти Ж. Э. душ Сантуш билан учрашуви якунлари кўриб чиқилди. Ангола халқи прогрессив йўлни танлаб олганлиги, унинг ўз мамлакати мустақиллиги ва суверенитетини ҳимоя қилиш йўлидаги кураши билан бирдамлик тасдиқланди. Совет Иттифоқи Африка жануби-ғарбидаги вазиятни Ангола хавфсизлигини таъминлаш ва Намибияга мустақиллик берилиши асосида сиёсий бартараф этиш тўғрисидаги музокаралар тезроқ тугалланишини ёқлаб чиқаётганлиги таъкидланди.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг 28-29 октябрь кунлари Будапештда бўлиб ўтган мажлиси якунлари тўғрисида Э. А. Шеварднадзенинг ахбороти тингланди. Мажлис ташқи сиёсатга оид энг муҳим проблемалар юзасидан иттифоқчи давлатлар позицияларининг бирлигини, халқаро ишларда ижобий тенденцияларни мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга фаол кўмаклашишга тайёрликни яна бир бор тасдиқлади. Будапештда қабул қилинган Европада ишонч ва хавфсизликни ҳамда қуролсизланишни мустаҳкамлаш тадбирлари тўғрисидаги баёнотнинг ғоят муҳимлиги таъкидланди. Мазкур баёнот қуролли кучлар ва оддий қуролларни қисқартиришга оид музокаралар тўғрисида Сиёсий маслаҳат комитети Варшава кенгашининг Баёноти билан узвий боғлиқ равишда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг ана шу масалалар юзасидан бўлажак музокараларга ёндашувларини тўлдиради ва ривожлантиради.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ БАЙРАМИ ШАРАФИГА

Республикамиз саноат корхоналарининг ишчи ва хизматчилари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 71 йиллик байрамини меҳнатда қувончли ютуқларни қўлга киритиш билан кутиб олмоқдалар. Самарқанд химия заводи фосфор кислотаси цехининг Жамшид Икромов (суратда) бошлиқ сменаси байрамолди меҳнат беллашувида пешқадамлик қилди. У етакчилик қилаётган смена ишчилари хом ашё, электр энергиядан тежамли фойдаланишда ҳам кўпчиликка ўрнак бўлишмоқда.

Жиззах шаҳар Советининг депутати, ип-йигирув фабрикасининг илғор ишчиси Мавлуда Азизова (суратда чапда) ҳам кунлик нормасини ошириб бажариш билан бирга сифатли маҳсулот тайёрлашга муваффақ бўлмоқда.

Ғ. АЛИЕВ ва Ш. ТЎРАЕВ фотолари.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

✦ Республикамизнинг улкан хирмонини бунёд этиш учун кураш қизғин паллага кирди. Шу кунгача она-Ватанга 5 миллион тоннадан зиёд дурдона етказиб берилди. Ингичка толали пахта усталари 525 минг тоннадан зиёд қимматбаҳо хом ашё тайёрлаб йиллик маррадан ўздилар. 350 минг тоннадан ортиқ ипак пахта топширган сурхондарёлик миришкорлар бу ғалабага муносиб улуш қўшишди. Қашқадарёликлар эса 150 минг тонналик хирмон уюшди. Самарқандликлар эса йиллик маррадан ўзганларига қарамай, кунлик ўсишни тобора оширишаётир.

✦ Хоразм областининг Қўшкўпир райони миришкорлари давлат қабул пунктларига 48500 тонна дурдона топшириб, йиллик маррани эгалладилар. Етиштирилган ҳосилнинг асосий қисми юқори сортларда сотилди. Областнинг Шовот райони деҳқонлари ҳам зафар қучдилар. Улар она-Ватанга 40 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб беришди. Хом ашёнинг кўп қисми юқори сортларга қабул қилинди. Энди Хоразмда йиллик планни бажармаган биронта ҳам район қолмади. Бу — область хўжаликларида оила, бригада ва ижара пудратининг дадил жорий этилгани самарасидир.

✦ Сурхондарё областининг Ленин йўли райони ғалаба рапортига имзо чекди. Она-Ватанга 53 минг тоннадан зиёд дурдона етказиб берилди. Ҳосилнинг 34 минг тоннадан ортиғи машиналар бункеридан тўкилди. Хом ашёнинг асосий қисми юқори сортларга сотилди. Етиштирилган ҳосилнинг 51 минг 600 тоннаси қимматбаҳо ингичка толали пахтадир.

✦ Сирдарё областининг Ховос райони деҳқонлари ҳам зафар маррасини эгалладилар. Давлат қабул пунктларига қарийб 13 минг тонна дурдона етказиб берилди. Ҳосилнинг асосий қисми, яъни 10 минг тоннадан ортиғи машиналар бункеридан тўкилди.

● Қашқадарё областининг ипак пахта усталари ҳам зафар маррасини эгалладилар. Улар мамлакатимизга 140 минг тоннадан зиёд қимматбаҳо ингичка толали пахта етказиб бердилар. Косон, Ульянов, Муборак, Усмон Юсупов, Нишон районларининг пахтакорлари ғалабага муносиб улуш қўшишди.

● Фарғона областининг Ўзбекистон райони пахтакорлари белгиланган манзилга етиб, давлатга 45900 тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб бердилар. Ҳар гектар майдондан олинган ҳосил 28 центнерни ташкил этди. Ҳали далаларда ҳосил кўп. Миришкорлар яна 4100 тонна «оқ олтин» топшириб, ҳосилдорликни 30 центнерга етказишга аҳд қилдилар.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 4 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
БУХОРО	0,70	108,70	0,80	88,05
ТОШКЕНТ	0,31	108,34	0,21	110,78
ХОРАЗМ	0,37	107,73	0,49	68,50
ҚАШҚАДАРЁ	0,41	103,94	0,38	111,63
ҚҚАССР	0,65	98,82	0,30	93,37
Сирдарё	0,60	97,06	0,51	106,93
Сурхондарё	0,84	97,05	0,28	91,52
Фарғона	0,75	93,46	0,18	41,59
Наманган	0,81	93,32	0,52	67,18
Самарқанд	1,15	85,42	0,82	81,47
Андижон	0,70	73,04	0,29	29,63
Республика бўйича:	0,68	96,02	0,43	82,89
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
САМАРҚАНД	2,86	113,74	4,70	109,37
СУРХОНДАРЁ	1,00	111,11	0,53	170,45
ҚАШҚАДАРЁ	0,76	107,24	0,55	151,65
Наманган	1,04	97,50	—	—
Бухоро	0,24	15,50	0,60	9,30
Республика бўйича:	0,93	105,16	0,59	159,08

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ УСТУН ДАРАЖАДА РИВОЖЛАНТИРИЛСИН

КПСС Марказий Комитетида кенгаш

2 ноябрь куни КПСС Марказий Комитетида марказий органларнинг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари билан ўтказилган кенгашда партия ва ҳукуматнинг аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашга, социал-иқтисодий тараққиётни ва мамлакатнинг агросаноат комплексида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга оид қарорлари қайта қуришнинг биринчи галдаги, долзарб вазифаси сифатида қандай бажарилаётгани кўриб чиқилганлиги илгари хабар қилинган эди.

Кенгашни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **М. С. Горбачев** кириш нутқи сўзлаб очди. У бундай деди:

Бугунги суҳбатимиз — агросаноат комплексини ривожлантириш соҳасидаги ишимизнинг давомидир. Бунинг икки йўналиши бор. Бир томондан — КПСС Марказий Комитети Пленумига қўйиладиган масалалар пухтароқ ўйлаб кўрилади. У ердаги гап ҳар жиҳатдан — жорий муаммоларни кўриб чиқиш жиҳатидан ҳам, истиқболга мўлжалланган сиёсатни ишлаб чиқиш жиҳатидан ҳам жуда жиддий бўлиши керак. Иккинчи томондан, ҳозир биз конкрет иш билан тобора кўпроқ ва кўпроқ шуғулланишимиз ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Ҳозир оғирлик марказини қабул этилган қарорларни бажаришга кўчириш лозим. Акс ҳолда биз илгари ҳам бир неча бор тушиб қолган аҳволга дучор бўламиз. Агар қарорларга қараб фикр юритиладиган бўлса, улар ҳамиша етарли бўлган, эҳтимолки, ҳатто ортиқча ҳам бўлган. Уларни амалга ошириш соҳасидаги иш эса етарли бўлмаган. Бунинг устига ҳозир бу иш ҳам экономикадаги, ҳам сиёсий жараёндаги кўпгина ёндашувларимизни обдон қайта кўриб чиқиш билан боғланган. Бу ўринда ҳам ҳаммамиз янада зўр ғайрат билан ишлашимиз керак. Бу эса Марказий Комитетдан ҳам, ҳукуматдан ҳам, ҳаммамиздан — марказий органларнинг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарларидан кўп куч талаб қилади. Буни тушуниб олишингизни сўрайман.

Биздаги ҳамма муаммолар орасида аграр сектор, озиқ-овқат таъминоти муаммоси энг долзарб, айтиш мумкинки, навбатдан ташқари муаммодир. Агар биз ҳозир истеъмолчининг дастурхонига йилига 80 килограмм гўшт қўйганимизда эди, таъминотнинг қолган ҳамма муаммолари бу қадар ўткир бўлиб турмаган бўлур эди. Масалан, бизда сут истеъмол қилиш Америкадагидан анча юқори. Аммо гўштнинг етишмаслиги сутга, сутдан тайёрланадиган ҳамма маҳсулотларга, бошқа масаллиқларга бўлган талабни оширади. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, гўшт маҳсулотининг танқислиги бутун мамлакатни ташвишга солаётган масаладир.

Озиқ-овқат масаласи — бутун мамлакатга, бутун халқ хўжалигига, унинг ҳамма тармоқларига тааллуқли масаладир. Яна ўша гўштни олиб кўрайлик. Уни етиштириш учун ем-хашак керак. Ем-хашак қаердан олинади? У ҳосилдан олинади. Ҳосил қаердан пайдо бўлади? Ҳосилни етиштириш ва йиғиштириб олиш учун ўғит ва янги технология керак, машиналарнинг системалари керак, кадрлар керак, одамларни қизиқтириш керак ва бошқа кўп нарса керак. Мана шу масалаларнинг ҳаммаси ҳал этилиши лозим.

Марказий Комитетда аввал бўлиб ўтган учрашувда биз инсон ҳақиқатан ҳам меҳнат натижаларидан манфаатдор бўлиши, кўпроқ ва сифатлироқ маҳсулот етиштириши учун қишлоқдаги иқтисодий муносабатларни қайта қуриш ҳақида маҳаллий ходимлар билан гаплашган эдик. Биз бу жараённи илгари силжитаверамиз. Яқин вақт ичида бу мавзуда республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг биринчи секретарлари билан суҳбатлашамиз.

Бироқ, ўртоқлар, тегишли моддий-техникавий база бўлмаса, замонавий технологиялар бўлмаса, маҳсулотни қайта ишлаш ва асраш яхши йўлга қўйилмаса, кўнгилдагидек натижаларга эришиб бўлмайди. Бунинг маъноси шуки, биз мана шу соҳаларнинг ҳаммасида қабул этган қарорларимиз негизида аниқ-равшан, конкрет тарзда жуда кучли иш олиб боришимиз керак. Кўпгина қарорлар ўлда-жўлда қолиб бажарилмай ётганлиги, кемтилаётганлиги, кечроқ муддатларга суриб юборилаётганлиги

(Давоми иккинчи бетда).

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

Мажбуриятларни қандай бажаряпсиз?

Заводимиз аҳоли яшаш жойларидан узоқда, Қапчуғай қирида жойлашган. Корхонада сув хўжалиги объектларига зарур бўлган лоток ариқлар, қувурлар, каналлар учун бетон қопламалар, гидротехника иншоотлари блоклари каби жами ўн олти турда маҳсулот ишлаб чиқарилади. Сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш учун кураш авж олган ҳозирги кунларда маҳсулотларимизга талаб, айниқса кучайди.

Корхонамиз йилдан-йилга кенгайиб боряпти. Бир вақтлардаги кичкина цех ўрнида замонавий темир-бетон буюмлари заводи қад ростлади. Ўтган йили уч миллион сўмлик янги қувватлар ишга туширилди. Ишчи ва хизматчиларимиз маҳсулот салмоғини кўпайтириш, сифатини яхшилаш учун жонбозлик қилишяпти, ишлаб чиқаришни ташкил этиш, меҳнатга ҳақ тўлашнинг прогрессив усулларини жорий этмоқдалар. Завод тўлиқ пудрат усулига ўтган. Илғор ишчилар Т. Қосимов, Х. Тўйчиев, А. Аҳмедов, С. Эрматов ва Р. Илёсов шахсий планларини ошириб бажардилар. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш, аҳолига пулли хизмат кўрсатиш, ишчиларга маданий-маиший шароитлар яратиш ва бошқа қатор кўрсаткичлар бўйича 9 ойлик планларни ошириб бажардик. Корхона ишчи-хизматчилари учун ўн олти квартирали уй-жой қуриб битказилди. Ариқларга қоплашга мўлжалланган янги Т-250 блоклари, қувурлар, қудуқ халқалари ишлаб чиқариш технологияси такомиллаштирилди. Пудрат системасига ўтиш пировард натижада ишчиларнинг манфаатдорлигини кучайтирди. Бу эса заводда рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини ривожлантирди. 1988 йил 6 рационализаторлик таклифи киритиш планлаштирилган эди. Ҳозирнинг ўзида 8 та рационализаторлик таклифи жорий қилиниб 7 минг сўмлик иқтисодий самара олинди.

Бироқ асосий кўрсаткичларни бажаришда қабул қилган мажбуриятларимиз даражасига етганимиз йўқ. Иш кўлами ва суръати мўлжалдагидан паст. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш, шартнома бўйича товар етказиб бериш 9 ойлик планларини бажара олмадик. Бунга, аввало, ўзимиз айбдормиз. Аммо мен социалистик мажбуриятларни бажаришда кўпинча назарга олинмайдиган нохуш ҳоллар ҳақида фикр юритмоқчиман. Тўғри, йил бошида шу мажбуриятни ўзимиз қабул қилганмиз. Мажбурият, албатта, реал асосга таянмоғи лозим. Яқин-яқинларда ҳам ҳайбаракаллачилик шиорбозлик оқибатида таггамини бўлмаган оширилган мажбуриятлар олинаверарди. Кўпинча социалистик мажбурият коллективнинг ўз хоҳиш-иродаси билан эмас, балки юқоридан бўлган даъват асосида қабул қилинарди. Бу эса қандай нохуш оқибатларга олиб келганлигини кўриб турибмиз.

Хайриятки, қайта қуришнинг ҳаётбахш нафаси эсиб қолди. Бугунги кун кечаги иш услубини рад этяпти. Ўз-ўзини бошқариш, демократия ва ошкоралик шароитида коллективнинг мажбуриятларини юқоридан белгилаш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас.

Хўш, унда коллектив ўзи белгилаган мажбуриятни бажаришда нега оқсаяпти? Бунинг сабаблари кўп. Биринчидан, саноат корхонаси ҳали ҳам планлаштириш органлари тазйиқини сезиб туради. Иккинчидан у хом ашё етказиб берувчи корхоналарга қарам. Мажбуриятни қабул қилаётган пайтда йил давомида таъминотда узилиш содир бўлиб қолишини олдиндан билиш қийин. Амалда эса шундай бўлиб чиқяпти. Масалан, республика «Водстройиндустрия» ишлаб чиқариш бирлашмаси III кварталда заводга берилиши шарт бўлган 700 тонна цементни пландан чиқариб юборди. Бу ҳақда завод раҳбарлари ҳатто огоҳлантириб ҳам қўйилмади. Ваҳоланки, корхонамиз цементсиз ишлолмайди. Оқибатда ўнлаб ташкилотларга мурожаат қилиш, югур-югур, шикоятбозлик бошланди. Шундай қилишга мажбур эдик. Бироқ барибир пландаги цементни ололмадик. Бу, планларни бажаришдаги сусткашликни оқлаш учун баҳона эмас, балки ҳисоблашиш шарт бўлган реал фактдир.

Ишимиз айни қизиб турган, долзарб паллада Оҳангарон цемент комбинати 200 тонна хом ашё бермай қўйди. Кейинроқ эса 500 ўрнига 400 маркали цемент юбора бошлади. Жомбой қурилиш материаллари комбинати керамзитни ўз вақтида етказиб бермади. Қувасой цемент комбинати ҳам таъминотда узилишларга йўл қўйди. Натижада маҳсулот ишлаб чиқариш жараёни секинлашди. Ишчиларнинг моддий манфаатдорлигига путур етди. «Занжирли реакция» юзага келиб, биз ҳам истеъмолчиларимизга тайёр маҳсулотни ўз вақтида етказиб бера олмадик. Демак, қаердадир бошқа корхонада рўй берган қолоқликка бизни сабаб қилиб кўрсатаётган бўлишлари мумкин.

Яқинда бўлган партия йиғилишида қолиплаш цехи ишчиси Э. Азимов мажбуриятларни бажаришга тўсқинлик қилаётган бошқа баъзи омиллар ҳақида сўзлади.

— 1977 йилдаги катта сел туфайли цехдаги асбоб-ускуна қурилмаларнинг бир қисми ишдан чиққан эди,— деди у. — Эндиликда уларнинг аксарияти яроқсиз. Лекин шунга қарамай цехда ҳамон 34,5 минг куб метр, яъни дастлабки ишга тушган пайтдагидек бетон маҳсулоти ишлаб чиқараверишш мумкин, деб ҳисоблашади. Қисқаси, нореал план ҳамон амалда. Демак, мажбуриятни бажариш ҳам шунга яраша бўлади-да!

Тан олиш керак, ишчининг танқиди ўринли эди. Лекин, цех қувватини унинг ўз имкони даражасида белгилаш завод маъмурияти ихтиёрида эмас! Олтиариқ темир йўл станциясида заводимиз учун цемент юклаш-тушириш майдончаси қурилишига ер ажратилганига анча бўлди. Аммо юқори ташкилотларимиз бир неча йилдан буён қурилишни бошлашга рухсат беришмаяпти. Станция билан завод оралиғи ўн беш километрдан ошади. Цементни машинада ташиш хом ашёнинг исроф бўлишига олиб келяпти.

Ишчиларимиз завод маҳсулотларига нарх белгилашдаги камчиликлардан ҳам норози бўлишяпти. Маҳсулотларимизга жуда паст нархлар қўйилган. Масалан, шароитлари деярли бир хил бўлгани ҳолда қўшни Андижон областидаги турдош корхона бир кубометр темир-бетон буюмни 47 сўмга сотади, биз ишлаб чиқарган ана шундай темир-бетон буюмга эса бор йўғи 30 сўм нарх белгиланган.

Завод коллективи планларни, мажбуриятларни уддалашга қодир. Барча куч ва имкониятларни ишга солиб, эл-юрт олдида берган ваъдамизни оқлаймиз. Лекин қарс икки қўлдан, дейишганидек, ҳаракатларимиз, жон куйдиришимиз таъминотчилар, алоқадор корхоналарнинг қўллаб-қувватлашига ҳам муҳтож. Хом ашё етказиб бериш қатъий график асосида ташкил этилиши, уни бузган ташкилотларга нисбатан жазо чораларини кучайтириш лозим, деб ўйлайман. Чунки, бошбошдоқлик, интизомсизлик планлар ва мажбуриятларнинг бажарилишидаги катта тўғаноқ. Бу, корхоналар ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва хўжалик ҳисобига ўтаётган ҳозирги дамларда, айниқса, долзарб бўлиб қолди.

Б. ЯМИНОВ,
Фарғона областидаги Қапчуғай темир-бетон буюмлари заводи директори.

Дўстона суҳбат

4 ноябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Д. Д. Берков Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули Йогендра Кумарни унинг илтимосига биноан қабул қилди. Улар ўртасида дўстона суҳбат бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИ СЕССИЯСИ

Халқ депутатлари область Советининг Андижонда бўлиб ўтган сессиясида ташкилий масала кўриб чиқилди.

Область агросаноат комитети раисининг биринчи ўринбосари бўлиб ишлаган Э. Р. Раҳимов Андижон область ижроия комитетининг раиси этиб сайланди.

Сессияда «СССР халқ депутатлари сайлови ҳақидаги Қонун лойиҳаси тўғрисида ва Конституцияга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги Қонун лойиҳаси тўғрисида»ги масала ҳам кўриб чиқилди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ С. П. ШАМСИЕВАГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЖУРНАЛИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Матбуотда, партия ва комсомол органларида кўп йил самарали ишлаганлиги, ўзбек совет журналистикасини ривожлантиришга катта ҳисса қўшганлиги учун Ўзбекистон ССР Журналистлар союзининг аъзоси ўртоқ Саодат Полвоновна **Шамсиевага** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. РОМАНОВСКИЙ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1988 йил 4 ноябрь.

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ УСТУН ДАРАЖАДА РИВОЖЛАНТИРИЛСИН

(Давоми. Боши биринчи бетда).

бизни жуда ташвишга солмоқда. Эски одат яна кўриниб қолмоқда: таъбир жоиз бўлса, қамчилаб турилгандагина ишлаяпмиз. Келинглар, мана шу яроқсиз услубдан воз кечайлик.

Механизациялаш, химиялаш, қурилиш, қайта ишлаш билан боғлиқ бўлган идораларимизни алоҳида кўрсатиб ўтмоқ керак. «Мудофаачиларимиз» ишга яхши киришдилар. Кўпгина мароқли режаларни туздилар, ҳозирнинг ўзидаёқ баъзи ишларни қилдилар, аммо асосий иш олдинда турибди. Ҳамманинг олдида айтаман: қишлоқ хўжалиги ва бутун аграр сектор объектларини, озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга бизни яқинлаштирадиган ҳамма объектларни чўзиш, орқага суриш ярамайди. Эҳтимол, муҳим бўлса ҳам бошқа бирон нарсани четроққа суриб қўйишга тўғри келар. Аммо озиқ-овқат масаласини қандай қилиб бўлмасин, ҳал этиш керак. Бу ишни жўн тушунманглар. Ҳозир бу ички сиёсатнинг энг бош масаласидир.

Келинглар, фикрлашувимизни шундай уюштирайлик: иш қандай бораётганини, нималар қилинганини, нималар қилинмаганини, у ёки бу ишни қандай қилиб тузатиб олиш лозимлигини айтасизлар.

Муҳокама қилинаётган масала юзасидан Сиёсий бюро аъзолигига кандидат, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Госплани раиси **Ю. Д. Маслюков** ахборот берди.

Нотиқ экономиканинг агросаноат секторида рўй бераётган ижобий силжишларни таърифлаб, озиқ-овқат етиштириш ва ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатлари мутлақо етарли эмаслигини таъкидлади. Ҳозирги силжишлар аҳоли жон бошига озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмолини кўпайтиришга тузукроқ таъсир қилмаяпти, чунки озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтиришнинг анчагина қисми аҳолининг кўпайиши билан боғлиқ бўлган эҳтиёжларни қоплашга ишлатилмоқда. Жойларда озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти.

Докладчи қайта ишлаш саноатини ривожлантиришни асосий резервлар жумласига киритди. Бу соҳада нобудгарчилик ҳали ҳам кўп. Масалан, ҳар йили 1 миллион тоннага яқин гўшт ёки бутун мамлакатда етиштирилаётган гўштнинг қарийб 10 проценти нобуд бўлмоқда. Сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга тааллуқли чора-тадбирлар сусткашлик билан амалга оширилмоқда. Деҳқончилик маҳсулотини етиштириш ва қайта ишлашда катта камчиликлар бор. Саноат, қурилиш, транспорт корхоналари ҳамда бошқа корхона ва муассасаларнинг ёрдамчи қишлоқ хўжаликлари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари, коллектив боғдорчилик ва полизчилик имкониятларидан ҳам тўла-тўкис фойдаланилмаяпти.

Инвестиция ва структура сиёсатидаги хатолар— озиқ-овқат етиштириш секинлик билан кўпайиб бораётганлигининг сабабларидан биридир. Шу хатолар агросаноат комплекси тармоқларининг моддий-техника базаси нокомплекс тарзда барпо этилишига олиб келди, қишлоқ хўжалик маҳсулотини кўпайтириш билан уни қайта ишлаш қувватлари ўртасида мувозанат бўлмади. Саноатнинг қайта ишлаш тармоқларини ҳамда маҳсулотни асраш, ташиш базасини ривожлантиришга эътибор берилмади. Қишлоқ хўжалигига ва агросаноат комплексининг бошқа тармоқларига сарфланган катта маблағлар дуруст самара бермаяпти.

Ўн иккинчи беш йилликда агросаноат комплексидаги инвестиция сиёсатида катта ўзгаришлар қилиш, жумладан, қайта ишлаш тармоқларини ривожлантиришга капитал маблағларни кўпайтириш белгилаб қўйилди. Афсуски, бу тармоқларда силжиш ҳаддан ташқари суст боряпти, деди сўзини давом эттириб нотиқ. Гап шундаки, беш йилликнинг дастлабки йилларида ажратилган маблағлардан самарали фойдаланиш учун тузукроқ чора-тадбирлар кўрилмади. Ишларнинг аҳволи 1988 йилда ҳам ўзгаргани йўқ. 9 ой мобайнида 420 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди. Қайта ишлаш корхоналарининг қурилиши норматив муддатлардан икки-уч баравар узайиб кетиши одат тусига кириб қолди.

Госпланнинг фикрича, Давлат агросаноат комитети, қурилиш комплекси, Дон маҳсулотлари министрлиги қайта ишлаш саноатининг ишга туширилиши лозим бўлган корхоналарини қуриш учун лойиҳа-смета ҳужжатларини жуда қисқа муддатда узил-кесил тайёрлашлари, қурилиш-монтаж ташкилотларининг қувватларини, моддий ва меҳнат ресурсларини шу қурилишларга жамлашлари керак. Қайта ишлаш саноатининг ҳамма объектлари давлат буюртмасига киритилиши зарур. Аҳолининг озиқ-овқат таъминотини яхшилаш учун қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишлайдиган, асрайдиган ва ташийдиган бутун индустрияни техника билан қайта қуроллантириш ва чуқур реконструкция қилиш юзасидан энг зарур чора-тадбирлар кўрилиши керак, деди нотиқ. Узоқ вақт давомида бу муаммо қониқарсиз ҳал этиб келинди.

Асбоб-ускуна масаласи — бош масаладир. Асбоб-ускунага бўлган эҳтиёжнинг анчагина қисми импорт ҳисобига қондириб келинди. Ана шундай шароитда КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети одатдан ташқари чорани кўрдилар, бу асбоб-ускуналарни ишлаб чиқаришни мудофаа тармоқларига топширдилар. Аниқ-равшан топшириқлар белгиланди. Бироқ бир қанча министрликлар қайта ишлаш саноатининг замонавий моддий-техника базасини барпо этиш муаммосини ҳал қилиш аҳамиятига етарли баҳо бермаяптилар. Мудофаа саноати министрлиги, Авиация саноати министрлиги ва Ўрта машинасозлик министрлиги асбоб-ускуналар етказиб бериш соҳасидаги бир қанча буюртмаларни 1989 йилда ижро этиш учун қабул қилмадилар.

СССР Давлат агросаноат комитети янги машиналар ва асбоб-ускуна комплектларини яратиш учун асосий талабларни тайёрлаш ва машинасозлик министрликларига топшириш соҳасидаги ишга чинакамига киришгани йўқ.

Мудофаа саноати тармоқларида тайёрланган кўпгина турдаги асбоб-ускуналарга ҳаддан ташқари юқори нархлар қўйилаётганлиги ҳақида ҳам гапирмоқ керак. Бу эса мазкур машина-ускуналарга талаб камайишига олиб келиши табиий.

Аммо нотиқ СССР Госплани ҳам Озиқ-овқат программасининг топшириқларини бажариш юзасидан саноат министрликлари ва идораларининг ишини амалий контрол қилмаётганини тан олди.

Ҳозир ишлаб чиқариш-иқтисодий муносабатларни такомиллаштириш, меҳнатга қизиқтирувчи омилларни ошириш биринчи ўринга чиқиб олди.

Ишлаб чиқариш муаммоларига эътиборнинг кучайиши қишлоқдаги социал муаммолар ўткирлигининг пасайишини асло билдирмайди. Бу муаммолар ҳал этилмаса, бошқа ҳамма куч-ғайратлар дуруст натижа бермайди. Аммо уй-жой биноларини, мактабгача тарбия муассасаларини, клублар, амбулаторияларни, коммунал хўжалик объектларини ишга тушириш юзасидан Озиқ-овқат программасида белгиланган топшириқлар бажарилмаяпти.

Кейинги вақтларда озиқ-овқат фондини вужудга келтириш принципи кескин ўзгарди. Республикалар, ўлкалар, областларга Иттифоқ ва республика фондларига маҳсулот етказиб беришнинг беш йиллик учун қатъий топшириқлари белгиланмоқда. Шу ҳажмлардан ортиқча етиштирилган ҳамма маҳсулот ўз жойида ички истеъмол учун қолдирилади. Бу эса маҳаллий органларга катта имконият берди, озиқ-овқат маҳсулотларини кўпроқ етиштиришдан, унинг сақланишини таъминлашдан сифатини оширишдан манфаатдорлик вужудга келди.

Пировардида Ю. Д. Маслюков СССР Олий Советининг сессияси яқиндагина қабул этган 1989 йилги Давлат плани кўрсаткичларига тўхталиб ўтди, бу планда озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, аҳолининг овқатланишини яхшилаш, агросаноат комплексининг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш юзасидан катта тадбирлар белгиланганини айтди.

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, мамлакат Давлат агросаноат комитетининг раиси **В. С. Мураховский**га сўз берилади. Озиқ-овқат таъминотидаги аҳволнинг қийинлиги кўп жиҳатдан техника таъминоти даражаси билан изоҳланади. Мана шу даража жуда паст, деб таъкидлади нотиқ. Давлат агросаноат комитети дон, айниқса, ем бўладиган дон етиштиришда анчагина орқада қолмоқда. Биз Волгабўйи, Шимолий Кавказ, Украинанинг жанубидаги суғориладиган ерларда маккажўхори етиштиришни икки-уч ҳисса кўпайтириш ҳисобигагина бу камчиликнинг ўрнини қоплашимиз мумкин. Бунинг учун маккажўхорининг интенсив гибридлари керак. Бироқ, афсуски, биз уларни чет эллардан сотиб олаяпмиз. Нотиқ қишлоқ хўжалик фани пул билан етарли равишда таъминланмаётганлиги масалаларини кўтарди. Унинг фикрича, бу соҳадаги ҳамма масалалар пухта ишлаб чиқилмаган. Бошқа бир муҳим масала ҳам бор: қишлоқ хўжалик фани хўжалик ҳисобига ўтди, шу сабабли масалани шу тарзда қўймоқ кераки, илмий ишланмаларни пул билан таъминлашда хўжаликлар ҳам қатнашадиган бўлсин.

1990 йилда 31 миллион тонна минерал ўғит ишлаб чиқарилиши лозим. Аммо бу рақамга эришиш шубҳа остида турибди. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги қувватларни оширмаяпти.

Машиналар системалари билан таъминлаш масаласи, айниқса, ўткир бўлиб турибди. Тўрт минг номдаги машина-механизмлар ўрнига икки мингтадан сал кўпроғи олинди. Бизда сабзавот, картошка етиштириш учун машиналар системаси йўқ. Машиналар ишлаб чиқариш тармоқнинг бир-икки корхонаси қўлига ўтиб қолганлиги, айниқса, ташвишлидир. Нотиқнинг фикрича, корхоналар ўртасида мусобақа бўлиши учун корхоналарни кичиклаштириш керак.

Агросаноат комплексида ёнилғи сарфи ҳали ҳам жуда кўп. Моторларнинг тежамли эмаслиги, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти кўп ҳажмда ташилиши, ўринсиз юк ташилиши мана шунга олиб келмоқда. Ҳозир колхоз ва совхозларда дон ва бошқа маҳсулотларнинг омборларини барпо этиш йўлидан борилмоқда, қайта ишлаш ҳам ўз жойида кенгайтирилади. Мана шу ва бошқа чора-тадбирлар ёнилғи сарфини анча қисқартириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш имконини беради.

В. С. Мураховский агросаноат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантиришга тўхталиб, қурувчиларнинг айби билан кўп объектларнинг қурилиши чўзилиб кетаётганлигини, лойиҳа институтлари топшириқни ўз муддатида бажариб бермаётганликларини, асбоб-ускуналар бир маромда юборилмаётганини таъкидлаб ўтди.

СССР шарқий районларда қурилиш министри **А. А. Бабенко** қурувчилар олдида турган ўткир муаммолар ҳақида гапирди. Кўпгина объектлар, шу жумладан, қайта ишлаш саноатининг объектлари лойиҳа-смета ҳужжатлари, асбоб-ускуналар билан ўз вақтида таъминламаяпти. Мана шуларнинг ҳаммаси уларни ишга тушириш муддатларини барбод этмоқда, шошма-шошарликни келтириб чиқармоқда. Ишлар сифатсиз бажарилишига олиб бормоқда. Министрнинг фикрича, қурувчиларнинг бинокорлик материалларини етказиб берувчилар билан бевосита шартнома ўрнатишлари таъминотни яхшилашга кўмаклашган бўлур эди. Агросаноат комплекси объектлари қурилишини амалда устун қилиб қўйиш учун СССР Госплани ниҳоят қурувчиларни зарур ресурслар билан таъминлаши лозим. Афсуски, ҳозир бундай бўлмаяпти. Министр шундай мисолни келтирди: 1989 йил плани транспорт воситалари билан бор-йўғи 60 процент миқдорда таъминланган.

СССР минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министри **Н. М. Ольшанский** бундай деди: тармоқ корхоналари колхоз ва совхозларга имкони борича кўпроқ минерал, энг танқис бўлган фосфорли ўғитлар етказиб беришга интилмоқда. Нотиқ маҳсулотнинг исроф бўлиши муаммосига тўхталиб, исрофгарчиликни тугатиш учун министрлик жойларда тармоқнинг капитал маблағи ҳисобидан суюқ ва сочма ўғитлар учун омборлар қуришга қарор берганини таъкидлади. Бироқ СССР Давлат агросаноат комитети бу муҳим ишни қўллаб-қувватламаяпти.

Министр ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун янги ишлаб чиқариш қувватлари секинлик билан ишга туширилаётганлиги ва ўзлаштирилаётганлигининг сабаблари ҳақида ҳам гапирди.

Биз, деб таъкидлади у, айрим маҳаллий партия ва совет органларининг қаршилигини бартараф этишга муваффақ бўлганимиз йўқ.

М. С. Горбачев. Ўртоқ Ольшанский! «Қаршиликни бартараф этиш» деган иборани эҳтиёт бўлиб ишлатиш керак. Мен Ставрополда ишлаган пайтларни эслайман. Биз ўз ишлаб чиқарувчи кучларимизни гарчи одамлар бўлмаса ҳам, ишлайдиган киши топилмаса ҳам, экологик кескинлик вужудга келса ҳам, одатда министрлик белгилаган ерга жойлаштирар эдик. Иккинчиси. Қурилиш ташкилоти қаерда бўлса, қурилиш ҳам ўша ерда бўлиши одат тусига кириб қолган. Ишлаб чиқарувчи кучларни ана шундай жойлаштириб бўладими? Ишларни шундай юритиб бўладими, ахир?

Н. М. Ольшанский. Михаил Сергеевич, буларнинг ҳаммасини тушуниб турибмиз, бундан буён мазкур технологиялар асосида ривожланиш мумкин эмаслигини англаяпмиз. Биз ҳозирги экологик талабларга мос келадиган технологиялар тўғрисидагина гапиряпмиз.

Нотиқ маҳсулотни заводлардан ўз вақтида ташиб кетиш зарур, деган масалани қўйди.

СССР кўмир саноати министри **М. И. Шчадов** тармоқнинг ёрдамчи қишлоқ хўжаликларини ривожлантириш тўғрисида гапирганида 186 миллион сўмни тилга олди. Бу йил шахтёрлар ўз аграр секторига шунча миқдорда капитал маблағ ажратмоқда. Кончилар озиқ-овқат потенциалини кўпайтириш учун агросаноат комплексининг хўжаликлари, корхоналари ва ташкилотлари билан шартномавий муносабатларни кенг ривожлантиришни мўлжалламоқдалар. Масалан, колхозчилар, совхозларнинг ишчилари билан биргаликда чорва мол боқиб семиртирадиган, ем-хашак етиштирадиган ана шу каби кооперативлар ташкил этилмоқчи. Ўзимизнинг озиқ-овқат маҳсулотларимиз ҳажми ошгач, тармоқда уларни қайта ишлаш ва асрашга кўпроқ эътибор берила бошлади.

Ҳозир 28 минг тонна сабзавот ва мева сиғадиган омборлар, музхоналар қурилмоқда, чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлайдиган цехлар қуриш режалаштириб қўйилган.

Сўнгра нотиқ қишлоқ аҳолисини кўмир билан таъминлаш проблемасининг қандай ҳал этилишига тўхталди.

СССР Халқ контроли комитетининг раиси **М. И. Манякиннинг** фикрича, ҳам марказдаги, ҳам жойлардаги масъул ходимларнинг интизомсизлиги оқибатида партия билан ҳукуматнинг кўпгина қарорлари бажарилмаяпти.

Нотиқ қишлоқ қурувчилари қишлоқдан эмас, балки район марказлари ва йирик шаҳарлардан «манфаатли» объектларни олиш ҳақида кўпроқ жон куйдираётганликларидан иборат нонормал аҳвол ҳақида ва бу яроқсиз одатга қарши кураш олиб борилмаётганлиги тўғрисида гапирди. У мамлакатнинг кўпгина регионларида қувватларнинг етишмаслиги оқибатида чорвани сўйдириш учун кўп навбат кутиб турилганлиги, чорва моллар вақтида сўйилмай, ориқлаб кетиши сабабли анчагина гўштдан маҳрум бўлинаётганлиги ҳақида гапирди, бу ишда шошилинч чоралар кўриш ва гўшт билан савдо қилишни тартибга солиш зарур, деган масалани ўртага қўйди.

СССР Авиация саноати министри **А. С. Сисцов** қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишлаш учун тармоқда асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш программаси ҳақида батафсил гапириб берди. Озиқ-овқат машинасозлиги корхоналарига 180 та янги технология асбоб-ускунаси топширилди. Келгуси йилда 900 та мана шундай асбоб-ускуна топширилади.

М. С. Горбачев. Аполлон Сергеевич, мана шу асбоб-ускуна муносабати билан иккита масала бор — булар сифат масаласи билан нарх масаласи.

А. С. Сисцов. Биз машиналарнинг пишиқ-пухталиги, уларнинг доимий нуқсонсиз ишлашини таъминлашга интилаяпмиз. Нархга келганда, биз заводлар билан ишлаганда нархни ҳеч бир асоссиз оширишга йўл қўймайдиган тарзда шуғулланаяпмиз. Аммо ҳозир асбоб-ускуналар янги даражага мувофиқ яратилмоқда, лойиҳалаштирилмоқда. Улар амалда одам қатнашмайдиган технология асосида, электроника, компьютерлар воситаси билан ишлатилади, улар ғоят серунум ва анча пухтадир.

Қишлоқни барқарорлаштиришда, уни қайта тиклашда қишлоқ мактаби алоҳида роль ўйнайди, деди СССР халқ таълими давлат комитетининг раиси **Г. А. Ягодин.** Афсуски, қишлоқ мактабларининг қисқариш жараёни шу вақтгача ҳам тўхтатилгани йўқ.

Мамлакатдаги мактабларнинг бешдан бир қисми яхши комплектланмаган. Шундай шароитда қишлоқда, таълим сифати ҳеч қачон нормал мактабдаги даражага кўтарила олмайди. Шошилинч чоралар кўриш керак.

Қишлоқдаги муаллимнинг иш ҳақи шаҳарда қандай бўлса, худди шундай, қишлоқ муаллими агар бир вақтнинг ўзида тўртта синфда дарс берса, унинг ишлаши анча қийин бўлади. Унинг иш ҳақини ошириш керак, албатта.

Маҳаллий кучлар билан кўп иш қилиш мумкин. Баъзи мактаб коллективлари ижарага ер олиб ва юқори ҳосил етиштириб, яхши фойда кўрмоқдалар. Улар ишлаб топилган пулдан ускуналар сотиб олиш, мактаблар қуриш учун фойдаланмоқдалар.

Малакани ошириш — муҳим масала. Бу соҳа контролга муҳтождир. Малакани ошириш шаклан бўлиб қолмасдан, амалда рўёбга чиқарилиши учун ҳар бир одам нимани билиши ва нимани билмаслигини ўзи аниқ тасаввур қилиши керак. Ҳозирги вақтда малакани ошириш ўзига хос қўшимча «сохта топшириқли отпуска»дир.

Министрлигимизга сут саноатини техника жиҳатидан қайта жиҳозлаш вазифаси юклатилган, деди СССР Ўрта машинасозлик министри **Л. Д. Рябев.** Ҳозир мамлакатда сутни қайта ишлайдиган тахминан 4200 та корхона бор. Яқин 5—6 йил ичида яна 250—260 та корхона қурилди.

Тармоқ мутахассислари ана шу заводларни лойиҳалаш, уларни ускуналар ва сервис хизмати билан таъминлашнинг бутун туркумини ўз қўлларига олдилар. Ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, уни унификациялашда зарур тартиб ўрнатилади.

Ҳозирги пайтда бир сменада беш тонна сутни қайта ишлайдиган кичик завод лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда. 1989 йилдан бошлаб шундай заводларнинг блок типидаги дастлабки ўнлаб комплектлари буюртмачиларга етказиб берилади. Бир сменада 10 тонна сутга дастлабки ишлов берадиган ва уни сақлайдиган пунктлар ва сут қуядиган, творог, сметана ва бошқа бир қанча маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган завод барпо этилмоқда.

Ана шу заводлар қаторида келгусида енгил конструкциялардан бир сменада 25 тонна сутни қайта ишлайдиган сут заводи қурилади ва ниҳоят бир сменада 50 тонна сутни қайта ишлайдиган завод лойиҳалаштирилмоқда.

Фермалар ҳузурида бир сменада 50 ва 230 килограмм пишлоқ ишлаб чиқарадиган кичик-кичик корхоналар қуриш тўғрисида таклиф киритилди. Тегишли таклифлар ҳозирдаёқ СССР Давлат агросаноат комитетига топширилди.

Маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналарда чиқиндисиз ишлаб чиқаришни ташкил этиш имконини берадиган мембрана технологиясини кенг жорий этиш чора-тадбирлари кўрилмоқда.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Советининг машинасозлик бюроси раиси **И. С. Силаев** бугунги кунда агросаноатда механизациялаш воситалари комплекси тўғрисидаги масала ўткир бўлиб турганлигини таъкидлади. Ҳозир машиналар системасида ишлаб чиқиш ва кўплаб ишлаб чиқариш зарур бўлган салкам 4 минг номдаги машина бор.

Бу муаммоларни бирданига ҳал этиб бўлмайди, энг асосийсини танлаб олиш керак.

Нотиқ янги техникани ишлаб чиқиш ва тайёрлашда кооператив бирлашмалардан фойдаланишга эътиборни қаратди. Биз ҳозирча техника буюртмаларини ҳал этмаётганлигимиз — жиддий масала. Техникага бўлган талаб билан боғлиқ вужудга келган вазият ғоят ташвишланарлидир. Ҳозирги пайтда буюртмалар жуда камайиб кетмоқда ва ҳатто улардан воз кечилмоқда.

Бугун муҳокама қилинаётган программани химиясиз амалга ошириб бўлмайди, деди СССР химия саноати министрининг биринчи ўринбосари **А. Н. Устькачкинцев.** Бу биринчи навбатда материал ресурслар етказиб беришга тааллуқлидир. Масалан, қайта ишлаш корхоналарига кўплаб миқдорда плёнка ва бошқа ўров материаллари талаб қилинмоқда. Давлат агросаноат комитетининг ана шу материалларга бўлган талаби кескин ошмоқда. Нотиқ полимерлар ишлаб чиқарувчи қувватларни кенгайтириш масалаларига тўхталиб ўтди. Аммо, деди у, полимерлар ишлаб чиқаришнинг ўзи камлик қилади, уларни яна ўров материалларига айлантириш ҳам керак.

СССР бинокорлик материаллари саноати министри **С. Ф. Военушкин** ўз нутқида тармоқ олдида турган муаммолар ва қурилиш материаллари етказиб беришни кўпайтириш юзасидан қабул қилинаётган тадбирлар тўғрисида гапирди. СССР Давлат агросаноат комитетининг буюртмасига биноан шиша идишлар, айниқса, кичик ҳажмдаги шундай идишлар ишлаб чиқариш кўпаяди. Линолиум, деворбоп материаллар ишлаб чиқарадиган корхоналар қуришга оид программа тузилди. Машинасозлик заводлари санитария техникасига уланди. Биз 1990 йилга бориб ана шу материаллар танқислигига барҳам берилади, деб ўйлаймиз.

М. С. Горбачев. Сизлар ҳар бир одам магазинга келиб ўзига зарур бўлган нарсани бемалол сотиб олиши учун савдони ана шу маҳсулотлар билан таъминлай оласизми?

С. Ф. Военушкин. Агар биз бундан икки йил аввал 150 — 180 мингта ванна сотган бўлсак, ҳозир 600 мингта ванна сотаяпмиз. Келгуси йилда бу миқдор 700 мингтага етади.

М. С. Горбачев кенгашга якун ясаб шундай деди: мен учрашувимизни қуйидагича якунлаган бўлур эдим. Ҳаммамиз озиқ-овқат масаласининг аҳамиятини тушуниб турганлигимиз, бу муаммони фақат бутун мамлакат билан биргаликда халқ хўжалиги комплексимизнинг бор кучини жалб этган ҳолда ҳал этишимиз мумкинлигини тушуниш ҳозирча энг муҳим якундир.

Мамлакат халқ хўжалиги комплексига бошчилик қилаётган кадрларимиз психологиясини қайта қурмай туриб, биз озиқ-овқат масаласини ҳал эта олмаймиз, деб ўйлайман. Биз Марказий Комитетда кенгаш ўтказганимизга Министрлар Советини бу соҳада иш олиб бормаётганлиги сабаб бўлмади. Гап бошқа нарса тўғрисида бормоқда, ўртоқлар. Марказий Комитетда марказий органлар, барча идораларимиз коммунистлари ва раҳбарларига яқин вақт ичидаёқ биз озиқ-овқат соҳасида бурилиш қилишимиз зарурлигини яна бир бор айтишни истайман.

Қарорлар қабул қилинди, ҳамма бу қарорларни маъқуллади ва бажара бошлади. Шу нарсани сезиб турибманки, Госплан йўли билан ҳам агросаноат комплекси йўли томонига структура жиҳатидан муҳим бурилишлар бўлди. Барча қарорлар, албатта, рўёбга чиқарилиши учун ишни шундай олиб бориш керак. Ҳозирги фикрлашувимиздан кейин шу йилнинг ўзидаёқ имкони бўлган барча ишларни қилиш керак. Ҳар бир министрлик қарорларда белгилаб берилган иш маромини йўлга қўйиши лозим.

Бу борада мен яна бир нарса тўғрисида ўйлаяпман. Иш ҳажми жуда катта, аммо мана шу муҳим ишнинг янада муҳимлари бор. Мамлакатнинг кўпгина районлари учун иқтисодий муносабатларни қайта қуриш асосий масаладир. Ҳа, — биз қишлоқнинг, агросаноат комплексининг материал-техника базасидан кўнглимиз тўлмаяпти. Бу ҳали комплекс тусда эмас. Буларнинг ҳаммаси тўғри. Бироқ ҳозирги мавжуд шароитдаёқ одамлар янги ишлаб чиқариш муносабатлар доирасида, улар ишларни ўзлари бошқараётган, провард натижаларни ўзлари планлаштираётган бир пайтда янги ишлаб чиқариш муносабатлари учун курашмоқдалар ва ўзларининг мавқеи ана шундай муносабатлар билан боғлиқ эканлигини биладилар— улар ишни яхши юритмоқдалар. Шунинг учун бизнинг Марказий Комитетдаги дастлабки суҳбатимиз ана шу мавзуга бағишланди ва биз барча масалаларни орқага сурдик ҳамда бугунги кунда энг муҳими — ижара муносабатлари, қишлоқда ишлаб чиқариш муносабатларини қайта қуриш, дедик. СССР Давлат агросаноат комитети, маҳаллий агросаноат органлари ана шу масалаларни ишлаб чиқиш учун қиш давридан фойдаланишлари керак.

Биз биринчи секретарлар билан тез орада яна бир бор ана шу мавзуда суҳбатлашиб оламиз, токи улар бу ҳаракатни партиянинг кучи билан мустаҳкамласинлар. Ҳозир халқ билан бирга ишлаш керак. Ижара пудратига ҳаддан ташқари зўр бермаслик лозим. Айни вақтда бу борада ўзибўларчиликка ҳам йўл қўйиш мумкин эмас. Ишларни одамлар билан атрофлича иш олиб бориш асосида йўлга қўйиш, энг муҳими эса ана шу иш афзалликларини кўрсатиб бериш даркор. Барча регионларда ҳамма экинлар бўйича намуна қилиб кўрсатса бўладиган масала бор. Бу нарса синаб кўрилди. Қишлоқда ижара муносабатлари ва чуқур хўжалик ҳисобини ривожлантириш тенденциясини янада мустаҳкамлаш учун ҳар томонлама иш олиб бориш лозим.

Шуни рўй-рост айтаманки, ҳозирги ишлар ҳам, келгусидаги ишлар ҳам кўп жиҳатдан мана шу залда ўтирган кишиларга боғлиқдир. Бугунги кунда биринчи навбатда колхоз ва совхозларга янги технологияларни, машиналар системасини, ўғит, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситаларини бериш, маҳсулотни қайта ишлаш масалаларини ҳал этиш зарур. Бу — аграр комплексдаги барча асосий масалаларнинг энг муҳимларидир. Уларни ажратиб олиш ва эътибордан четда қолдирмай ҳал этиш керак. Бу борада ҳамма ишни қилиш зарур. Ҳозир бутун экономиканинг иккита асосий масаласи бор — бу иқтисодий муносабатларни қайта қуриш ва фан-техника тараққиёти эканлигига асосланиш лозим. Келгусига мўлжалланган барча ишларни ҳам назардан четда қолдирмай, асосий муаммолар ўн учинчи беш йилликка таркибий қисм бўлиб киритилиши кераклигини бугунги кунда кўра билиш даркор. Бу борада Госплан, айниқса, ҳамма нарсани пухта ишлаб чиқиши, эътиборни биринчи навбатда биз юқорида гапириб ўтган технологияга ва маҳсулотни қайта ишлашга каратиши лозим. Ўн учинчи беш йилликни шундай планлаштириш кераки, агросаноат комплексида комплекс механизация ниҳоясига етказилсин. Бизнинг назаримизда, бунинг учун реал имкониятларимиз мавжуд.

Қишлоқни социал қайта қуриш ҳозир ҳам, келгусида ҳам ана шу масалалар билан бир қаторда бўлади, албатта, ўртоқлар. Ҳозир одамлар давлат қишлоқ тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилаётганлигини ҳис этдилар. Бундай ғамхўрликка улар шу заҳотиёқ ўз муносабатларини билдирмоқдалар. Масалан, «Комсомольская правда» газетаси йигит ва қизларга мурожаат қилиб, уларни Ноқоратупроқ зонага боришга даъват этди. Газета редакциясига 120 мингта хат келди. Ҳозирнинг ўзидаёқ у ерга 20 минг одам борди ёки таклифнома олди.

Одамлар планларимизга ишонишяпти, уларни тушуниб етишмоқда ва янги жойларга боришмоқда. Бу жуда катта аҳамиятга эга бўлади, ўртоқлар. Чунки, бу гарантияланган қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқарадиган зонадир. Бу ерда сув бор, муайян деҳқончилик маданияти, ихтисослашиш ва энг аввало, чорвачилик соҳасида ихтисослашиш таркиб топган. Зонада кўплаб ҳажмда гўшт ва сут етиштириш мумкин. Ҳозирдаёқ ана шу маҳсулот етиштириш юзасидан Россия Ноқоратупроқ зонасининг солиштирма салмоғи катта, аммо унинг потенциал имкониятлари анча камдир. Бу ерда ҳамма нарсани анча кенгроқ авж олдириш мумкин. Ҳамма жойда катта шаҳарларнинг эҳтиёжлари ҳам катта бўлади. Агар Ноқоратупроқ зонани социал ривожлантириш планлари бажариладиган бўлса, у ерга халқ боради.

Социал қайта қуриш мавзуига ҳам асосий эътибор бериш керак. Тафсилотларга берилмай, мен яна бир бор сизларга мурожаат қилиб, ана шу жиҳатга амал қилишни сўрайман. Бизда бошқача ёндашув бўлиши мумкин эмас. Бошқа барча ишлар агросаноат йўли билан ҳам, Госплан, ҳукумат йўли билан ҳам олиб бориловеради. Аммо барча тармоқлар ана шу ягона ёндашувни назарда тутиб, фаол иштирок этишлари керак, токи бизда сиёсат, ишлаб чиқилган йўл бўлган ҳолда баъзилар мен нима қилишим керак, эҳтимол, буни ҳозирча четга суриб кутиб туриш керакмикан, деб фикр юритадиган ҳолат бўлмаслиги керак. Йўқ, ўртоқлар, биз ўзимиз фикр юритган, фикрлашиб олган барча масалаларни орқага суриб бўлмайди. Бу нарсалар, тўғрисини айтадиган бўлсак, 50 йилдан бери орқага суриб келинди. Аввал қишлоқни индустрлаш керак эди — орқага сурдилар, сўнгра уруш вайрон қилган нарсаларни тиклаш керак бўлди — яна орқага сурдилар. Шу тариқа ҳамма нарса орқага сурилди. Шу даражада орқага сурилдики, кўплаб кишилар қишлоқни ташлаб кетиб қолдилар. Энди эса биз у ердаги турмушни қандай тиклаш тўғрисида ўйлаяпмиз.

Биз Пленумда деҳқонлар билан қандай иш олиб борганлигимизни таҳлил этамиз. Ленин қандай ишлаган эди? Гражданлар уруши пайтида ва мамлакат ана шу вазиятга тушиб қолган пайтда у деҳқонлар муаммосини ҳамда ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини, шаҳар ва қишлоқ муаммосини унутмади. Бу — большевиклар ҳокимиятни қўлга олгандан кейин унинг сиёсатидаги асосий жиҳатлар эди. Ҳамма нарсани қайта тиклаш керак, ленинча ёндашувлар зарур. Аммо биз ҳозир ихтиёримизда бўлган нарсаларни назарда тутган ҳолда шундай қилишимиз керак.

Шу нарсани сезиб турибманки, кўп нарса қурилишга бориб тақалади. Қайси масалани олиб кўрманг, у янги қурилишлар билан боғлиқ бўлади. Реконструкция ҳам, социал-маданий-маиший соҳа ҳам, бошқа соҳалар ҳам шулар жумласидандир. Шунинг учун ҳозирги вақтда қишлоқни қайта қуриш учун база яратиш мақсадида шундай қилинмоқда — бу яхши. Аммо шундай қилиш керакки, агар бугиндаги камчиликларни тугатиш, вазифаларни реконструкциялаш орқали, баъзи жойларда янги корхоналар қуриш орқали ҳал этиш лозим. Буни ҳам назарда тутиш зарур. Чунки, агар бир бўғинда иш юришмаса, бошқа бўғинлардаги ишлар фойдасиз бўлиб чиқади. Бошқа соҳадаги сингари агросаноат комплексида ҳам шундай бўлади; технологияда белгиланган бирорта компонент бўлмаса, мўлжалланган маркадаги пўлатни олиб бўлмайди. Мўлжалланган марка бўлмаса, умуман ҳеч нарса бўлмайди. Нима учун биз қишлоққа бошқача ёндашишимиз керак? Чунки, биз ерга ҳеч нарса бермай, ундан ҳосил олавериш мумкин, деб уни ишлатаверишга ўрганиб қолганмиз. Буларнинг ҳаммасининг чеки бор. Шунинг учун агросаноат комплексига комплекс ёндашув натижасида ишлаб чиқилган барча нарсалар планларда ҳам, амалий ишларда ҳам бўлиши керак.

Министрлар Советида тегишли халқ хўжалиги комплексларига бошчилик қилаётган ўртоқлардан ҳам шуни илтимос қилардимки, бу масалалар ҳамиша диққат марказида бўлиши керак, амалий ишлар олиб борилиши лозим. Биз область, ўлка партия комитетлари ва иттифоқдош республикалар Марказий Комитетларининг биринчи секретарлари билан учрашганимизда, бу фикрни регионал тарзда яна давом эттирамиз, ҳамда мана шу барча масалаларни ўртага қўямиз, токи улар ҳам бунга ёрдам беришлари ва конкрет ишлар олиб боришлари керак, бу борада ҳамма ўз ҳолича эмас, балки биргаликда куч сарфлаб иш олиб бориши лозим.

Кенгаш ишида **В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, О. Д. Бакланов** ўртоқлар, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари **Ю. П. Баталин, И. С. Белоусов, Л. А. Воронин, В. К. Гусев, В. М. Каменцев, Б. Л. Толстих,** ВЦСПС Раиси **С. А. Шалаев,** ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **В. И. Мироненко,** КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг масъул ходимлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

(ТАСС).

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент Олий партия мактаби партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида навбатдаги тингловчилар гуруҳининг машғулотлари ниҳоясига етди. Машғулотларда район, шаҳар ижроия комитетларининг масъул секретарлари, Ўзбекистон, Тожикистон ҳамда Туркманистон Олий Совети Президиумлари, Министрлар Советлари ҳамда область ижроия комитетлари Советлар ишлари масалалари билан шуғулланувчи бўлимларининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Тингловчилар социализмни такомиллаштириш, иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий турмуш барча соҳаларини қайта қуришнинг асосий назарий ва амалий муаммолари билан танишдилар. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг маркса-ленинча назарияни ривожлантиришга, экономика, социал соҳани янада юксалтиришда, сиёсий системани демократиялаш ва ошкораликни такомиллаштиришда Советларнинг ролини оширишга қўшган ижодий ҳиссасини ўрганишга алоҳида эътибор берилди.

Ўқиш жараёнида, машғулотларни ўтказишда Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР Олий Советлари Президиумларининг, Тожикистон ва Туркманистон Министрлар Советларининг масъул ходимлари, республикамизнинг пешқадам олимлари фаол қатнашдилар.

Тингловчилар тажрибали юристлар раҳбарлигида мамлакат Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги, СССР Халқ депутатлари сайловлари ҳақидаги Қонун лойиҳаларини муҳокама қилдилар. Қонун лойиҳаларига бир қатор амалий таклифлар ва эътирозлар билдирилиб, улар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига тақдим этилди.

Машғулотлар чоғида «Давра столи» теварагида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари билан учрашувлар уюштирилди, семинар машғулотлари ўтказилди. Амалий иш вақтида тингловчилар вазиятга оид масалаларни ҳал этдилар, иш тажрибаси билан ўртоқлашдилар, ҳозирги замоннинг ўткир муаммолари юзасидан мунозаралар ўтказдилар. Тошкент область ва шаҳар ижроия комитетларида сайёр машғулотлар бўлиб ўтди, тингловчилар Ўрта Чирчиқ, Пискент ва Чиноз район ижроия комитетлари иш практикаси билан танишдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский тингловчилар ҳузурида нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

1 ноябрь куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиуми министрликлар ва идораларнинг, иттифоққа бўйсинувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари иштирокида республика халқ хўжалиги тармоқларида иқтисодий ишнинг аҳволини, шунингдек шу йилги планлар бажарилишини ва 1989 йилга шартномалар тузишни таъминлаш билан боғлиқ тадбирларни кўриб чиқди. В. А. Антонов, Э. Т. Турсунов, Э. А. Таймазов, Ў. Р. Умарбеков, Н. А. Хуранов, Г. Г. Исаев, К. П. Дудин, Ю. Н. Артемов, Б. А. Пискунов мазкур масала юзасидан ҳисобот бердилар.

Мажлисда 1988 йилда республикада корхоналар ва ташкилотларнинг ярмидан кўпроғи тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаганлиги айтиб ўтилди. Амалдаги молиявий соғломлаштириш программаси самара бера бошлади, муайян молиявий кўрсаткичларнинг яхшиланиш тенденцияси кўзга ташланди. Маҳсулот етказиб берувчиларга банк ссудалари ва счетлар бўйича муддати кечиктирилган тўловлар умумий ҳажми қисқарди. Зарар кўриб ишлаётган корхоналар ва хўжаликлар сони камайди.

Шу билан бирга иқтисодий ишнинг аҳволини батафсил таҳлил этиш бирлашмалар ва корхоналар раҳбарлари хўжалик юритишнинг янги методларини жорий этиш соҳасида зўр ғайрат ва аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борганларида эришилган натижалар янада салмоқли бўлиши мумкинлигини кўрсатди. Бир қанча тармоқларда хўжасизлик ва исрофгарчиликка қарши қониқарсиз кураш олиб борилмоқда, маҳсулот ишлаб чиқаришга тааллуқли бўлмаган ортиқча харажатлар, зарарлар ва моддий техника ресурсларининг нобуд бўлиши, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш юқорилигича қолмоқда. Натижада шу йил 1 октябригача республикада зарар кўриб ишлаётган ва паст рентабелли 772 та саноат корхонаси, қурилиш ташкилоти, совхози ва маданият муассасаси бор. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетида, Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетида, республика Маданият министрлигида, Енгил саноат министрлигида, Маиший хизмат кўрсатиш министрлигида, Савдо министрлигида, Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетида, Қурилиш давлат комитетида айниқса бундай коллективлар кўп. Мана шу муаммоларни ҳал этишда Ўзбекистон ССР Молия министрлиги Республика Банклари, Ўзбекистон ССР Госплани, республика Давлат нарх комитетининг актив позицияси ҳамиша ҳам таъминланмаяпти.

Буларнинг ҳаммаси республика халқ хўжалигининг молиявий аҳволига шубҳасиз салбий таъсир кўрсатмоқда, унинг барча тармоқлари тўла хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга барқарор ўтишига тўсқинлик қилмоқда. Шу муносабат билан мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари И. Х. Жўрабеков, Қ. Ҳ. Маҳамадалиев, В. В. Сударенков, Ўзбекистон ССР Молия министри Й. И. Маматисаев ва республика Госснаби Раиси Т. Я. Шариповларнинг кўрилаётган чоралар тўғрисидаги ахборотлари тингланди.

Президиум қабул қилинган қарорда министрлар, идоралар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети, иттифоққа бўйсинувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари зиммасига зарар кўриб ишлаётган ва кам рентабелли корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар, муассасалар ишини қисқа муддатда пухта ўрганиб чиқиш ва асосан 1988 йилнинг охиригача зарар кўриб ишлашга барҳам бериш юзасидан конкрет тадбирларни амалга ошириш вазифасини юклади. Зарар кўриб ишлашни бартараф этишга қодир бўлмаган корхоналар ва ташкилотлар рўйхатини аниқлаш ҳамда меҳнат коллективларининг фикрини ҳисобга олган ҳолда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига биноан ана шу корхоналар ва бирлашмаларни тугатиш тўғрисида матбуотда эълон қилиш вазифаси топширилди.

Мажлисда 1989 йилга шартномалар тузишнинг аҳволи танқидий таҳлил этилди. Айрим корхоналарда илгаригидек кўрсатмаларни кутишмоқда, зарур омилкорлик ва ташаббускорлик кўрсатилмаяпти, хўжалик шартномаси кампаниясини ўтказишда масъулиятсизлик ва интизомсизликка йўл қўйилмоқда. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, республика Госстройи системасида, СССР электротехника саноати министрлиги корхоналарида, Самарқанд лифтсозлик заводи ва Тошкент экскаватор заводида бу ишнинг даражаси ҳамон пастлигича қолмоқда.

Республика министрликлари ва идораларига, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарга 1989 йилда маҳсулот ва товарлар етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш ишларини ниҳоясига етказиш учун қўшимча ташкилий чоралар кўриш, идораларга қарашли корхоналарга маҳсулот етказиб берувчилар билан истеъмолчилар ўртасида узоқ муддатли хўжалик алоқаларининг шаклланиши, пировард натижада 1989 йил ва умуман беш йиллик планларининг муваффақиятли бажарилишига боғлиқ бўлган масалаларни амалга оширишда ёрдам бериш вазифаси топширилди.

Корхона ёки хўжалик экономикаси кўп жиҳатдан моддий ресурсларга қай даражада оқилона муносабатда бўлинаётганлигига боғлиқ эканлиги ҳаммага маълум. Буни ҳамма тушунади, бироқ ҳамма жойда ҳам қаттиқ иқтисод ва тежамкорлик режими таъминланаяпти, деб бўлмайди. Масалан, темир-терсак ва қора, рангли металлар чиқитларини тайёрлаш масалаларини олиб кўрайлик. Тўққиз ой якунларига кўра, ана шу маҳсулотларни тайёрлаш планлари умуман республикада барбод этилди. Самарқанд ва Сирдарё областлари, Ўзбекистон ССР Госстройининг қурилиш бўлинмалари, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигининг автомобиль корхоналари, СССР Химия саноати министрлиги, Қишлоқ хўжалиги ва трактор машинасозлиги министрлиги, Электротехника саноати ва энергетика машинасозлиги министрлигининг корхоналари бу ишга «алоҳида ҳисса» қўшдилар. Социалистик мусобақа якунларига кўра 1988 йилнинг учинчи кварталида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг Кўчма Қизил байроғи берилмаганлиги табиийдир.

Корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг омборларида йиллаб фойдаланилмаётган ва уларнинг молиявий аҳволига ва рентабеллигига жиддий таъсир кўрсатаётган кўплаб товар-материал бойликлар, жумладан, нормадан ортиқ шундай маҳсулотлар тўпланиб қолганлиги айтиб ўтилди. Айни вақтда қўшимча равишда хом ашё, материал ва ускуналар ажратиш тўғрисида асоссиз илтимос қилишдан иборат яроқсиз практикага чек қўйилмаяпти.

Ўзбекистон ССР министрликлари ва идораларига, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларига кўрсатиб ўтилган камчиликларни бартараф этиш, корхоналар ва ташкилотларнинг ортиқча ва фойдаланилмаётган хом ашё ускуна ва бошқа буюмларни реализация қилиш юзасидан Ўзбекистон ССР Госснаби 15-18 ноябрда ўтказадиган ярмаркада актив қатнашишни таъминлаш таклиф этилди. Шу йил декабрь ойида Ўзбекистон ССР Министрлар Советида темир-терсак топшириш плани бажарилишини таъминламаётган Ўзбекистон ССР министрликлари, идоралари, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари, корхоналар ва бирлашмалар раҳбарларининг ҳисоботларини тинглаш зарур деб топилди.

Агросаноат комплекси ходимлари! Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни тубдан яхшилаш учун курашингиз, хўжалик юритишнинг янги формаларини дадилроқ ўзлаштирингиз!

(КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан)

• «Дала-редакция» телефон линиясида

УЮШҚОҚЛИК — МУВАФФАҚИЯТ КАЛИТИ

Ворошилов райони пахтакорлари пахта тайёрлаш йиллик плани бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар. Қабул пунктларига 45,8 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб берилди. Махсус мухбиримиз К. Рихсиев район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Мирзаев билан телефон орқали боғланиб, эришилган муваффақият омиллари ҳақида сўзлаб беришни сўради.

— Маълумки, деҳқон йил бўйи меҳнат қилиб ҳосил тўплайди. Етилган ҳосилни эса жуда қисқа муддатда териб олиши керак. Шунинг учун мавсумга катта тайёргарлик кўриш, қаттиқ уюшқоқликни таъминлаш билангина мақсадга етиш мумкин. Районимиз партия ташкилотлари шуни назарда тутиб, йиғим-теримни муваффақиятли ўтказиш учун меҳнаткашлар ўртасида оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларни кучайтиришди. Ҳар қандай фойдали таклиф, ташаббус ўз вақтида қўллаб-қувватланди ва уларни кенг ёйиш таъминланди. Айниқса, машиналар қувватидан самарали фойдаланиш хўжалик раҳбарлари, мутахассисларнинг диққат марказида бўлди.

Буларнинг ҳаммаси дастлабки кунларданоқ мўл-кўл, сифатли пахта тайёрлаш имконини берди. Бундан ташқари кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишга алоҳида аҳамият бердик. Ҳозир барча колхоз ва совхозларни ишбилармон, омилкор, давр руҳини чуқур ҳис қиладиган малакали мутахассислар бошқаришяпти. Шу сабабли кўплаб хўжаликларда самара кўнгилдагидек бўлмоқда. Масалан, «Қизил Октябрь», К. Маркс номли, М. Горький номли, Куйбишев номли, «Победа» колхозлари, «Шўрўзак», «Ўзбекистон 50 йиллиги» совхозларида пахта тайёрлаш плани бажарилганига анча бўлди. Бу хўжаликлар ҳозир социалистик мажбуриятларни ҳам бажариш арафасида туришибди.

130 дан зиёд бригада, жумладан «Ўзбекистон 50 йиллиги» совхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мухтор Холматов, «Победа» колхозидан Олимжон Ғаниев, «Шўрўзак» совхозидан Қобул Болбеков, К. Маркс номли колхоздан Равшан Ўтанбоев, М. Горький номли колхоздан Қулберди Шўхбердиев, «Қизил Октябрь» колхозидан Муфти Муродов, Куйбишев номли колхоздан Исомиддин Шарафиддинов, «Гулистон» совхозидан Мухтор Мавлоновлар бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 35—40 центнердан ошиб кетди.

Юқорида айтганимдек, терим техникасини бу йил кенг қўлладик. Жами ҳосилнинг 37 минг тоннадан ортиқроғи агрегатлар зиммасига тўғри келади. Эркин Ўсаров, Ширин Шаропов, Абдували Очилов, Раҳимжон Ҳакимов, Давлат Мардонов, Абдурасул Аҳмедов каби механизаторлар ўз «зангори кема»ларини моҳирлик билан бошқариб, 180—220 тоннадан «оқ олтин» теришга муваффақ бўлишди.

Ҳали далаларда ҳосил мўл. Пахтакорлар уни исроф қилмай тез орада йиғиб-териб олишга ҳаракат қилишяпти.

Уларнинг аҳди — ялпи хирмонни 47 минг тоннага етказишдан иборат.

МУХБИР ШАРҲИ:

Район меҳнаткашлари ҳалол ишлаш билан йилни барча соҳалар бўйича муваффақиятли якунламоқдалар. Яқинда дон тайёрлаш плани ошириб адо этилганлиги ҳақида ғалаба рапорти олинди. Давлатга 27 минг тонна дон сотилди. «СССР 50 йиллиги» совхози шоликорлари катта хирмонга, айниқса баракали улуш қўшдилар. Улар пайкаллардан 10 минг тонна «қирмизи дон» йиғиштириб олишди.

Районда сабзавот тайёрлаш плани 123 процент, полиз маҳсулотлари тайёрлаш плани 132 процент, пилла тайёрлаш плани 123 процент, мева ва узум тайёрлаш плани 103 процент қилиб бажарилди. Чорва маҳсулотлари сотиш планлари ҳам ойма-ой бажарилмоқда.

• Ҳосил-88

МУНОСИБ ҲИССА

Қамаши районидаги «Қорабоғ» совхози бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирди. Айниқса, Зулфия Пардаева бошлиқ агроучастка коллективи катта ютуқларга эришди. Мавжуд 597 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Коллектив куни-кеча юксак социалистик мажбуриятини ҳам шараф билан уддалади. Она-Ватанга етказиб берилган пахта 1800 тоннани ташкил қилди. Ҳар гектар майдондан олинган ҳосил 30 центнердан ошди.

Муваффақиятларга эришишда коммунист Зулфия Пардаеванинг ташкилотчилиги, ишбилармонлиги қўл келди. У пахтакорларни меҳнат ғалабаларига руҳлантирди.

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси бўлиб ўтган йилда Хоразм областининг миришкор деҳқонлари республикада биринчи бўлиб йиллик планни бажаришганди. Область меҳнаткашларининг бу ғалабасида меҳнатни ташкил этишнинг илғор усуллари — бригада ва оила пудрати кенг қўлланилганлиги яхши самара берди. Область хўжаликларида кўплаб оилавий звенолар ишлади. Улар энг юқори ҳосилдорликка эришдилар.

Хонқа районидаги «Хоразм» колхози меҳнаткашлари ҳам давлат қабул пунктларига салкам 4 минг тоннадан ортиқ дурдона топшириб, йиллик маррани шараф билан уддаладилар. Хўжалик миришкорлари мавсум бошлангандан бери областда пешқадамлик қилдилар. Улар қизғин паллаларда кунига 230—250 тоннадан юқори сортли хом ашёни эл хирмонига етказиб турдилар. Далаларда механизаторлар, чевар теримчилар мардонавор меҳнат қилишди. Терим-транспорт конвейери жадал ишлади. Айниқса, Ибодилла Каримов, Озод Тойиров ва бошқа механизаторлар социалистик мусобақада пешқадамлик қилдилар. Бу икки азамат мавсум давомида ўз агрегати бункеридан 100—120 тоннадан «оқ олтин» бўшатдилар.

Суратларда: юқорида — Зулфия Пардаева; пастда — «Хоразм» колхозининг терим-транспорт конвейери.

М. Комилов ва Қ. Отаев (ЎзТАГ) фотолари.

• Агросаноат бўлими почтасидан

Шу куннинг нафаси

Айни кунларда республикамизнинг улкан пахта хирмонини тиклаш учун кураш қизғин паллага кирди. Хўжаликлар, районлар, областлар бирин-кетин ғалаба рапортига имзо чекмоқдалар. Йиллик маррани муддатидан илгари эгаллаганлар социалистик мажбурият ҳисобига «оқ олтин» топширмоқдалар. Чорвадорлар учун ҳам масъулиятли палла — қишлов бошланяпти. Боғбону соҳибкорлар, сабзавоткору картошкакорлар ҳам етиштирилган ҳосилни йиғиштириб олиб, кузги-қишки тадбирларни тезроқ амалга оширишга астойдил ҳаракат қилишаётир. Редакциямизга келаётган мактубларда қишлоқ меҳнаткашларининг ана шундай долзарб ишлари ҳақида мароқ билан ҳикоя қилинади.

Жумладан Сирдарё областидан **М. Алиқулов** бундай деб ёзади: «Жиззахдаги «Москва» колхози давлатга 8400 тонна пахта топшириб, йиллик планни бажарди. Мавжуд 3600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 23,5 центнердан ҳосил олинди. Ҳосилнинг 5 минг тоннадан ортиғи машиналар бункеридан тўкилди. 52 «зангори кема»нинг ҳар бирида 100 тоннадан хом ашё терилди. Етиштирилган пахтанинг 82 проценти биринчи сортга сотилди. Миришкорлар ялпи ҳосилни 10 минг тоннага етказиш учун курашмоқдалар». Шу областдан **А. Эшонхонов, Т. Остонақулов, А. Турлибоев, А. Алпомишев, М. Худойназаров,** қашқадарёлик **Ж. Юсупов, И. Баҳодиров, Ҳ. Турдиев, С. Исомиддинов, Ш. Маҳмудов,** бухоролик **Ш. Боқиев, Ҳ. Тожиева, У. Фатуллаев, Ж. Йўлдошев, Р. Азимов,** фарғоналик **Р. Ҳалимова, Т. Умаров, М. Мамасиддиқов, М. Жиянов, С. Қодиров,** самарқандлик **Б. Шукуров, Б. Имомов, Ж. Ўлмасов, З. Қўзибоев, Х. Сангинов, Б. Шамсиев,** наманганлик **Б. Маҳмудов, Т. Зокиров,** сурхондарёлик **М. Раҳмонов, В. Новиков, А. Арслонов,** тошкентлик **Ш. Валиев, М. Сувонқулов, Х. Тўрақулов,** қорақалпоғистонлик **М. Муҳанов,** андижонлик **У. Абдуллаев, А. Эралиев, Я. Ўлжаев, Р. Жуманиёзовалар** ҳам шу мавзуда мактублар йўллашган.

«Ғиждувон паррандачилик фабрикаси ишчилари давлатга парранда гўшти ва тухум сотиш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар. Улар эл дастурхонига 695,3 тонна парҳез гўшт ва 3 миллион 200 минг дона тухум етказиб бердилар. Улар йил охиригача яна 400 тонна гўшт ва 1 миллион дона тухум сотишга ваъда қилишди».

Бу сатрлар бухоролик қаламкаш **Т. Мақсудов** мактубидан олинди. **Б. Имомов** (Самарқанд), **У. Норматов** (Сурхондарё), **М. Мирзаев** (Фарғона) ҳам чорвадорларнинг шу кунлардаги юмушлари ҳақида ёзиб юборишган, **Қ. Ҳожиев, Р. Соатов, Т. Абдусатторов** (Сирдарё), **М. Ибодуллаев** (Хоразм) ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар ёзиб, ўзларини қизиқтираётган муаммоларни қаламга олишган.

СССР ва АҚШ олимларининг тинчлик ҳақидаги суҳбати

САМАРҚАНД, 4 ноябрь. (ЎзТАГ). Олимлар ҳозирги замоннинг асосий муаммосини ҳал этишга — тинчликни мустаҳкамлашга ҳисса қўшишлари мумкин ва лозим. Халқаро хавфсизлик ва қурол-яроғларни чеклаш муаммолари юзасидан Самарқанд университети студентлари ва муаллимлари билан бўлган учрашув қатнашчилари якдиллик билан шу фикрни айтдилар.

Тўрт кун давомида Самарқандда ошкора амалий суҳбатлар бўлди, бутун инсониятни ҳаяжонга солаётган масалалар, жумладан ядровий ва оддий қуролларни кескин қисқартириш зарурлиги масаласи ўткир қилиб қўйилди.

Самарқанд учрашуви шу турдаги ўн иккинчи учрашувдир. Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатларининг фанлар академиялари 1981 йилда шу учрашувларга асос солган эди. Шу вақт ичида иккала мамлакатнинг ҳукуматларига муҳим тинчлик шартномалари тузишга ёрдам берган тавсияномалар ишлаб чиқилди, учрашув қатнашчиларининг асарлари нашр этилди.

Самарқанд учрашувида Совет делегациясига тинчлик учун, ядро уруши хавфига қарши курашувчи совет олимлари комитетининг раиси академик Р. З. Сагдеев бошчилик қилди. Делегация составида СССР Фанлар академиясининг академиклари — Ю. В. Гуляев, В. И. Гольданский, мухбир аъзоси А. А. Кокошин ва бошқа таниқли олимлар бор эди. Америка делегациясининг бошлиғи Стэнфорд университети чизиқли тезлаткичлар марказининг фахрий директори В. Паноски, Берклидаги Калифорния университетининг профессори, Нобель мукофотининг лауреати Ч. Таунс, Гарвард, Мэриленд, Мичиган университетларининг, Ливермор миллий лабораториясининг вакиллари — табиий фанлар соҳасидаги таниқли тадқиқотчилардир. Делегациялар халқаро хавфсизликнинг кўпгина масалаларини муҳокама қилдилар.

Америка делегациясининг бошлиғи В. Панофски ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда учрашув якунларини шарҳлаб бундай деди:

— Мен ҳаётга умид билан қарайман, шу боисдан ҳам мамлакатлар ўртасида вужудга келаётган ҳамма зиддиятлар яқин келажакда олимларнинг учрашувлари каби тинч муҳитда, музокаралар йўли билан ҳал этилишига ишонаман. Кейинги йилларда Совет-Америка муносабатларида рўй берган ижобий ўзгаришлар фикримнинг далилидир.

Учрашув қатнашчилари Самарқанд ва Бухоронинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

Олимларнинг навбатдаги учрашувини келгуси йилда Америка Қўшма Штатларида ўтказиш мўлжалланмоқда.

ТЕРИМ ДАВОМ ЭТАДИ

Колхозимиз Коммунистик районида биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш планини адо этди. Давлат хўжалигимиз пахтакорларидан белгиланган 4330 тонна ўрнига 4400 тоннага яқин хом ашё қабул қилиб олди. Ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 29 центнерни ташкил қилди. Ҳосилнинг 95 проценти машиналар зиммасига тўғри келди. «Оқ олтин»нинг асосий қисми юқори сортларга сотилди.

Меҳнатни ташкил этишнинг оила ва бригада пудратига ўтиб ишлангани колхоз экономикасига сезиларли таъсир қилди. Жумладан, Н. Хегай, В. Ким ўртоқлар бошлиқ бригадалар гектар бошига 42—46 центнердан хирмон кўтардилар. Н. Хегай бошчилигидаги бригада ҳосилнинг деярли ҳаммасини техника ёрдамида йиғиштириб олди.

Техника воситалари ишимизга барака киритди. Вақтимизни тежади. Биз ҳар йилдагидек унга ишониб, янглишмадик. Бунинг устига механик-ҳайдовчиларга яратиб берилган маданий-маиший шароитлар ҳам терим суръати ва сифатига ижобий таъсир этди. Ўзим терган пахта ҳозиргача 200 тоннадан ошди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, илғор технологияга қатъий амал қилиш фақат колхозимизни эмас, районимиз ва областимиз муваффақиятини ҳам таъминлади, десам муболаға бўлмас. Зеро, давр талаби ҳам шуни тақозо этмоқда.

Дамир ҒИЁСОВ,
Свердлов номли колхоз механизатори.

• «Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«КЎНГИЛСИЗ МАНЗАРАЛАР»

Газетанинг шу йил 10 август сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақолада Фарғона районида хотин қизларни меҳнат ва ижтимоий-сиёсий, жамоат активликларини ошириш ва тарбиялаш ишларида камчиликларга йўл қўйилаётганлиги танқид қилинган эди.

ФАРҒОНА РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ йўллаган расмий жавобда шундай дейилади:

— Район партия комитетининг пленумида «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида районда хотин-қизларнинг меҳнат, ижтимоий-сиёсий активликларини ошириш, янгича урф-одат ва анъаналарни ҳаётга татбиқ этиш борасида партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида»ги масала муҳокама қилинган эди. Худди шу масала район Совети ижроия комитетида ҳам кўриб чиқилиб, қарорлар қабул қилиниб, тадбирлар плани тасдиқланганди. Шундан кейин райондаги бошланғич партия ташкилотлари, район хотин-қизлар Советининг жойлардаги хотин-қизлар Советларига амалий ёрдами кучайтирилди.

Қабул қилинган қарорлар асосида районда ободонлаштириш, уй-жой муаммоларини ҳал этиш, меҳнаткашларга маданий-маиший шароитлар яратиш юзасидан социал тадбирлар амалга оширилмоқда. Чимион қишлоғи бош план асосида қурилмоқда. Қишлоқ Совети территориясида бешта мактаб, клуб, бешта болалар боғчаси, саккизта кутубхона, олтита новвойхона учта чойхона, Миндон касалхонаси филиали, поликлиника меҳнаткашларга хизмат қилмоқда. Қишлоқ аҳолиси суюлтирилган газ билан тўла таъминланган. Бугунги кунда қишлоқда иккита 280 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилиш арафасида турибди. 12-, 13-мактаблар учун янги комплекс бино, фельдшер-акушерлик пункти, сут-товар фермаси, 150-беморни қабул қилувчи поликлиника қурилиши ишлари олиб борилмоқда.

Келгусида қишлоқда эллик ўринли ҳаммом, 16-мактаб учун бино, икки километрга водопровод қувури ётқизиш, тўрт километрли йўлни асфальтлаштириш, газ тақсимлаш станцияси қурилиши планлаштирилмоқда. Шундай қилиб, қишлоқда хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий, социал активликларини оширишга эътибор кучайтирилмоқда.

ОЗИҚ-ОВҚАТ ОБЪЕКТЛАРИ ҚУРИЛИШИ — «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» НАЗОРАТИДА

ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШЛАР

Таъминотдаги узилишларга барҳам берилиши Когон районидаги ўн йилдан бери қурилаётган чорвачилик комплексини шу йилиёқ фойдаланишга топшириш имконини яратди.

«Партия XXII съезди» бўрдоқичилик совхозида қурилаётган йирик чорвачилик комплексига мутасадди раҳбарларнинг кейинги даврда ҳатто якшанба кунлари ҳам дам олишни тарк этишларига тўғри келди. Қурилишдаги ишлар кўлами, 24 ёрдамчи пудратчи ташкилот ишини маромга солиш ташвишлари шундай ишлашни тақозо этмоқда.

Совхозда мазкур қурилишни «туя гўшти еган объект», дея беҳуда аския қилишмасди. Бунинг маълум сабаблари бор эди, албатта. Ўтган даврда ҳар йили ўзлаштирилган ўртача маблағ миқдорини назарда тутганда комплекс йигирма йилда ҳам қуриб фойдаланишга топширилиши гумон эканлиги аён бўлиб қолди. Халқни гўшт билан таъминлаш муаммоси эса тобора жиддийлашиб бормоқда.

Комплекс 54 минг молни боқиш ва йилига 6 минг 400 тонна гўшт етиштиришга мўлжалланган. Комплекс қурилишига бош буюртмачи этиб область агросаноат комитетининг 3-қурилаётган корхоналар дирекцияси, бош пудратчи этиб эса бирварақайига учта йирик ташкилот — «Узагропромстрой»нинг областдаги 1- ва 2-трестлари ҳамда Навоий қурилиш бошқармаси белгиланди. Лекин бу билан қурилишдаги муаммолар дарров ҳал қилингани йўқ. Айрим қурилиш материаллари, темир-бетон конструкциялари, асбоб-ускуналар таъминотидаги узилишлар давом этаверди. Натижада ўтган йили қурувчилар иш ҳажмини деярли уч баравар оширган бўлсалар ҳам капитал маблағларни ўзлаштиришда топшириқдагидан 900 минг сўм орқада қолинди. Ваҳолонки, комплексни 1989 йилнинг тўртинчи кварталида ишга туширишнинг тиғиз графиги ишлаб чиқилган эди.

Республика Министрлар Советига комплексда ишларнинг боришини ўз назоратига олишга, таъминотдаги барча узилишларни дарҳол ҳал қилишга тўғри келди.

Шунинг учун йилнинг ўтган саккиз ойида бинокорлар мазкур объектда 4 миллион 264 минг сўмлик иш бажаришди. Сентябрнинг охиригача йиллик пландаги 4 миллион 500 минг сўмлик иш поёнига етказилиши кўзда тутилмоқда. Қурувчи ва монтажчилар объектдаги дастлабки қувватларни Улуғ Октябрь 71 йиллиги арафасида фойдаланишга топширишни мўлжаллашмоқда. Йил охиригача эса комплекс тўла ишга тушади, деб белгиланди.

Айни маҳалда навоийлик қурувчиларнинг бутун куч-ғайрати наслчилик репродуктори фермаси объектларига сафарбар этилган. Яқин кунлар ичида репродукторга Болтиқбўйидан 300 бош наслдор мол келтирилиши кутилмоқда. Чорва сони тез орада 54 минг бошга етказилиши мўлжалланмоқда.

Комплекс составига кирадиган 87 та объектни айланиб чиқар эканмиз, қурувчиларнинг ваъдаси қуруқ эмаслигига ишонч ҳосил қилдик. Қозонхона, канализация, сув тармоқлари ва бошқа иншоотларда иш поёнига етай деб қолган. Наслчилик репродуктори ва кўпчилик молхоналардаги ускуналарни ўрнатиш тугалланиш арафасида.

Ишлар икки сменада олиб борилмоқда. Йўлларни асфальтлаш, ер ости коммуникацияларини ўтказиш, майдончаларни жиҳозлаш ва бошқа юмушлар жадал давом этмоқда. «Узагропромстрой»нинг 1-трестидан 460-механизациялашган кўчма колонна, 2-трестдан 26-, 202-, 203-механизациялашган кўчма колонналар, Шофиркондаги 5-хўжалик ҳисобидаги ремонт участкаси каби илғор коллективлар яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Йирик қурилишда графикдан роппа-роса бир йил ўзиб ишлаш таъминотчилар ва молия ходимлари учун анчагина муаммоларни вужудга келтиргани ҳам сир эмас. Жумладан, агросаноат банки комплекс қурилишига тўловларни тўсатдан тўхтатиб қўйгани кутилмаган воқеа бўлди. Бунга белгиланган иш ҳажмининг бажарилгани сабаб эди. Республика мутасадди органларининг аралашуви билан бу масала тез ҳал қилинди. Таъминотчилар шошиб қолишиб, айрим ҳолларда бошқа объектлар учун мўлжалланган ускуна ва материалларни комплекс қурилишига жўнатишга мажбур бўлдилар. Бошқа объектларда ишлаётганларнинг бунга норозилик билдирганлари ҳам бўлди, албатта.

Бироқ шундай қилинмаса, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XI пленумида қўйилган вазифаларни муддатида ҳал қилиб бўлмайди. Республика меҳнаткашларини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш бўйича кечиктириб бўлмайдиган вазифалар планларга ана шундай ўзгаришлар киритиш ва шундай йўл тутишни тақозо этмоқда.

Областдаги барча озиқ-овқат ва социал объектлар қурилишларида ҳам ишлар худди мана шундай яхши йўлга қўйилса айни муддао бўларди.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ленинчи большевикларга, партия, уруш ва меҳнат ветеранларига шон-шарафлар!

(КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан).

• *Бахтимиз учун курашганлар*

ХАЛҚ ФАРЗАНДИ

Ўзининг бутун куч-ғайрати, қобилиятини социализм иши учун курашга бағишлаган партия ва халқ фарзандларининг номи ҳамиша ардоқда. Раҳмонберди Икромов ана шундайлардан.

У катта ва мураккаб ҳаёт йўлини босиб ўтди. Раҳмонберди 1896 йилда Тошкент шаҳрида бинокор ишчи оиласида туғилди. Ўн ёшлигидаёқ меҳнат фаолиятини бошлади. Аввалига пода боқди, этикдўзга шогирд тушди, мардикорлик қилди.

1918 йилда Раҳмонберди Тошкент трамвай паркига ишчи бўлиб кирди. Ўша кезларда Тоштрамда сиёсий фаолияти учун Россиядан сургун қилинган социал-демократлар ишлардилар. Ёш ишчи ҳам ана шу социал-демократлар таъсиридаги ишчилар оммасига қўшилди, синфий онги тобора ошиб борди. Бу ерда у илк бор илғор ишчилар билан танишиб, улар билан бирга 1914 йилда яна авж олган революцион ҳаракат тўлқинига қўшилди, бош темир йўл устахоналари ва Тошкент трамвай ишчилари, Тошкент қушхоналари ишчиларининг забастовка ҳаракатида қатнашди. 1916 йил июлида эса илғор ишчилар билан биргаликда «собиқ эски шаҳар» қўзғолонида қатнашди. Бу халқ ҳаракати «Йўқолсин чоризм!», «Йўқолсин золимлар!», «Болаларимизни мардикорликка бермаймиз!», шиори остида ўтди.

Февраль буржуа-демократик революциясидан кейин Раҳмонберди Тошкент трамвайи паркига ишга қайтди. Ҳар хил юмушларни бажарди. 1917 йил сентябрь воқеаларида у шу устахонада эди. Трамвай паркининг бошқа илғор ишчилари билан биргаликда ана шу воқеаларда фаол қатнашди, қўлда қурол билан генерал Коровиченко оқ гвардиячи қўшинларига қарши курашди. Бу чор генерали Тошкентга революцион ҳаракатни тор-мор этиш ва шаҳарда тартиб ўрнатиш учун келган эди. Лекин оқ гвардиячиларнинг жазо отрядлари қанчалик таҳдид қилмасин, улар омманинг революцион кайфиятини буза олмадилар, чунки халқ Октябрь ғалабасига, ва Улуғ Октябрь социалистик революцияси халқни озодлик, чинакам инсоний бахт-саодат йўлига олиб чиқишига қатъий ишонар эди.

Раҳмонберди Икромов ҳаётининг кўп йиллари Тошкент трамвайи фаолиятига бошчилик қилиш билан боғланганди. Бу ерда у Металлистлар касаба союзига (1917 йил), Қизил гвардия отрядига (1918—1921 йиллар) кирди. Бу ерда у ўртоқлари билан бирга фронтда ҳаракат қилаётган Қизил армия қисмларига ҳарбий ўқ-дорилар тайёрлади.

Йигирманчи йилларда Тошкент шаҳар трамвай паркини революцион ғайрат билан тиклаган ишчилар орасида Раҳмонберди Икромов, айниқса фаоллик кўрсатди. Меҳнатсеварлиги, ҳалоллиги, бошқаларга меҳрибонлиги билан ишчилар орасида обрў қозонди.

1924 йил Икромов ҳаётида алоҳида йил бўлди. У шонли Ленин партиясига аъзо бўлиб кирди. Бу вақтда Тоштрам партия ташкилоти сон жиҳатидан ўсиб, сифат жиҳатидан яхшиланди. Муҳим ҳаётий вазифаларни ҳал этди. Ана шундай ҳаётий вазифалардан бири Тоштрам ишчилари орасида саводсизликни тугатиш эди. Саводсизлар орасида Раҳмонберди Икромов ҳам бор эди. У ана шундай машғулотларга фаол қатнаб, тез орада ўқиш ва ёзишни билиб олди. Шаҳар транспортининг юксак иш маданияти учун курашда ўзини кўрсатди. У социалистик жамият пойдеворини қуришда яқиндан қатнашди.

Собиқ ишчи, сўнгра эса ленинча чақириқ коммунисти Раҳмонберди Икромов 1929 йилда трест бошлиғининг ўринбосари, 1930 йилда эса трест бошқарувчиси лавозимига кўтарилди. Ўша вақтларда Тоштрам трести раҳбари сифатида биринчи беш йилликнинг топшириқларини муваффақиятли бажариш учун курашга астойдил киришиб кетди. Раҳмонберди Икромов бу синовлардан муваффақият билан ўтди. Шу тариқа шаҳар ва юк электр транспортини ривожлантиришга катта ҳисса қўшди. Партия директиваларини, совет ҳокимияти органларининг фармойишларини мукаммал бажаришда жонбозлик кўрсатди.

Урушдан олдинги ва Улуғ Ватан уруши йилларида малакали кадрларга катта эҳтиёж туғилди. Шаҳарда эса шундай кадрлар ўчоғи Тоштрам эди. Шунинг учун Тоштрамнинг юқори малакали ва қобилиятли раҳбарлари партия ва совет қурилишининг муҳим участкаларига, давлат муассасаларига раҳбарлик лавозимига жалб қилиндилар.

Партия топшириғи билан Раҳмонберди Икромов Коммунал хўжалик халқ комиссари (1934—1936 йиллар) Ўзбекистон ССР Коммунал банкининг бошқарувчиси (1938—1940 йиллар), Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитети ҳузуридаги Партколлегиянинг секретари (1941—1949 йиллар) бўлиб ишлади.

1949 йилда Раҳмонберди Икромов трамвай-троллейбус трестининг директорлигига тайинланди. Кекса большевик, тажрибали ишчи умрининг охирига қадар Тошкент трамвай-троллейбус трестида ишлади.

1951 йилнинг 25 февралида Ўзбекистон ССР Олий Советига сайловлар бўлди. Халқ ўзининг энг яхши фарзандларини Ватанимизни янада мустаҳкамлаш учун, СССР халқларининг бузилмас дўстлиги, Совет Ўзбекистони хўжалиги ва маданиятининг равнақи учун, пахтачиликни янада ривожлантириш, халқнинг моддий фаровонлигини тағин ҳам ошириш учун депутатликка номзод қилиб кўрсатди. Бундай номзодлар орасида ўзбек халқининг ажойиб фарзанди Раҳмонберди Икромов ҳам бор эди. Р. Икромов партия ва совет органлари раҳбарлиги составига бир неча бор сайланди. Ўзбекистон ССР Советлари Марказий Ижроия Комитети аъзоси, Тошкент шаҳар партия комитети ва Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитети аъзолигига сайланди.

Раҳмонберди Икромов умрининг охирига қадар халққа фидокорона хизмат қилган чин инсон бўлган. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати унинг хизматларига юксак баҳо бериб, уч марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, Ўзбекистон ССР Олий Советининг беш Фахрий ёрлиғи билан тақдирлади.

Раҳмонберди Икромовнинг ҳаёт йўли революцион матонат, юксак коммунистик эътиқод, партиямизнинг буюк ишига чексиз садоқат рамзидир.

Л. АБДУҒАНИЕВА,
Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг ходими.

Кулги кошонаси

Шу йил 30 июнда Тошкентда ўзига хос маданий-маърифий, идеологик марказ, Республика кулги маркази — «Оталар чойхонаси» — кулги кошонаси»га тамал тоши қўйилган эди.

Кўп вақтлардан бери республикамиз матбуотида кенг жамоатчилик фикрини уйғотиб, сатира ва юмор маркази очиш ҳақидаги илмий баҳслар ва фикрлар давом этди. Ўзбекистон Маданият министрлиги халқ ижоди ва маданий оқартув ишлари республика илмий-методик Маркази ташаббуси билан тадбирий ишлар бошланиб кетди. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг ушбу масалага жиддий ёндашиши туфайли Тошкентнинг Собир Раҳимов районидаги «Оталар чойхонаси» қайта жиҳозланди.

Кулги маркази ўтган қисқа вақт ичида кўплаб тадбирлар ўтказди, жумладан, машҳур ҳофиз Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов, Юсуфжон қизиқ хотираларига бағишланган кеча, Тамарахоним ижодига бағишланган учрашув бўлиб ўтди.

Жамоатчилик асосида бошланган иш қанот ёза бошлади. Марказнинг фаолиятини кенгроқ олиб бориш мақсадида республикамизнинг турли область ва районларида, шаҳарларида кўчма студиялар иш бошлаб юборишди. Тошкентнинг Чилонзор райони партия комитетининг истаги билан шу районда — Ўзбекистон комсомоли 40 йиллиги номли истироҳат боғида «Келинг, бир кулишайлик» мавзуида катта кеча ўтказилди. Қўқон шаҳрида «Оталар чойхонаси — кулги кошонаси» кўчма студияси Қўқон шаҳри меҳнаткашлари ҳузурида меҳмон бўлди.

«Оталар чойхонаси — кулги кошонаси» ўзига хос маданий-идеологик муассаса сифатида фаоллик кўрсатади. У ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашда, ўзига хос мулоқот минбари бўлади. Марказда авлодларнинг минг-минг йиллардан бери бизга етиб келган ажойиб инсоний анъаналарига сайқал берилади, донишмандларимизнинг қаймоқ фикрлари талқин топади.

Бундан ташқари халқ турмушига сингиб бораётган янги урф-одатлар тарғиб этилади, олға силжишимизга халақит бераётган иллатларга қарши кескин ҳажв ўти очилади.

Инсонни эъзозлаш, унинг баркамоллиги учун кураш, инсон омилини фаоллаштиришда марказнинг истиқболи порлоқдир.

Чойхонамизга марҳамат. Кулги ҳамиша ҳамроҳингиз бўлсин!

Б. АМИНОВ.

• ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

ГФРда СССР кунлари

ГАННОВЕР, 3 ноябрь. (ТАСС). Куз шамоли Қуйи Саксония ўлкаси Ҳукумат уйи устига ўрнатилган СССР, ГФР, Совет Ўзбекистони давлат байроқларини ҳилпиратмоқда.

Бугун ГФРда Совет Иттифоқи кунлари очилишига бағишланган тантанали маросимда қатнашиш учун маҳаллий ҳокимият органларининг, савдо-саноат доираларининг ва жамоатчиликнинг вакиллари келдилар. Бу гал ГФРда Совет Иттифоқи кунларида Ўзбекистон ССР қатнашмоқда. Совет делегациясига республика Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок бошчилик қилмоқда.

«Совет Иттифоқи кунлари, — дейилади Қуйи Саксония Бош министри Эрнст Альбрехтнинг табрикномасида, — Совет — Ғарбий Германия муносабатларининг муҳим таркибий қисмидир. Совет Иттифоқи кунларининг ўтказилиши Совет Иттифоқи ва Федератив республика халқларининг ҳамжиҳатлигини яхшилашга муҳим ҳисса қўшмоқда».

Қуйи Саксония фан ва санъат министри Йохан-Теньес Кассенс СССР кунларини очишга бағишланган тантанали маросимда нутқ сўзлаб, ГФР Совет Иттифоқи билан, жумладан, Ўзбекистон билан кўпгина соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтириш ниятида эканлигини айтди. «1983 йилда ГФРда Ўзбекистон кунлари катта муваффақият билан ўтган эди. 1985 йилда серқуёш Совет республикасида ўтказилган Қуйи Саксония кунлари биз учун унутилмас воқеа бўлди. Ўзбекистон халқининг меҳмондўстлиги, бу республиканинг маънавий бойлиги мени ҳайратга солди. Бошқа халқларнинг маданиятини тушуниш — турли мамлакатлар халқлари ўртасида ўзаро ҳурматни тарбиялаш ва дўстликни мустаҳкамлаш учун асосдир. Бусиз иқтисодий ва савдо алоқалари самарали ривожлана олмайди. Мен ГФР билан СССР ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш давом этаётган шароитда бундай учрашувларни давом эттириш тарафдориман», — деди министр.

1985 йилда бошланган қайта қуриш, демократиялаш ва ошкоралик сиёсати совет жамияти турмушининг барча соҳаларида ишларнинг аҳволини яхшилаш сари тубдан ўзгартирмоқда, деди ўз нутқида Совет делегациясининг бошлиғи В. И. Огарок. Ҳозир Совет Ўзбекистони ҳам қайта қуриш йўлидан бормоқда. Биз ҳозир унинг сиёсий системада ўзгариш бўладиган босқичига қадам қўйдик, янги хўжалик механизмини жорий этиш амалий ишлар қаторига ўтмоқда, демократиялаш ва ошкоралик жараёни ривожланмоқда.

Ўзбекистон ССР, деб давом этди В. И. Огарок, халқаро алоқаларни ривожлантиришда фаол иштирок этмоқда. Маҳсулотни экспорт қилиш ҳажми жиҳатидан биз СССР Иттифоқдош республикалари орасида учинчи ўринда турамиз. Ўзбекистоннинг бой минерал—хом ашё ресурслари, унинг саноат, илмий ва меҳнат потенциали ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, чет эл фирмалари билан, шу жумладан Федератив Республикадаги фирмалар билан биргаликда турли қўшма корхоналар барпо этиш учун кенг имкониятлар очиб беради.

Биз замонавий техника, истеъмол товарлари ишлаб чиқарадиган, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини қайта ишлайдиган, бинокорлик материаллари, медицина техникаси ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар ташкил этиш имкониятларини Қуйи Саксония савдо-саноат доиралари билан биргаликда кўриб чиқишга тайёрмиз.

СССР ва ГФР халқларида ҳозир ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида, шу жумладан иқтисодий, маданий ва илмий алоқаларда икки томонлама муносабатларни мустаҳкамлаш учун ҳар қачонгидан ҳам қулай шарт-шароитлар мавжуд, деди пировардида Совет делегациясининг бошлиғи.

Бугун Ганноверда Совет делегацияси Қуйи Саксония савдо-саноат палатаси раҳбарлари билан, шунингдек ўлка савдо-саноат доираларининг таниқли намояндалари билан учрашди. Савдо-саноат доираларининг вакиллари, Ўзбекистон билан бевосита иқтисодий алоқалар ўрнатиш ва бундай алоқаларни кенгайтиришни маъқуллаб гапирдилар.

Ироқ-Совет дўстлиги кунлари бошланди

БАҒДОД, 3 ноябрь. Ироқ пойтахтида чоршанба куни Ироқ — Совет дўстлиги кунлари бошланди.

Мазкур кунларда қатнашиш учун бу ерга чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа совет жамиятлари союзининг Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов бошчилигидаги делегацияси келди.

Пойтахтдаги «Ал-мустансирия» университетининг мажлислар залида Ироқ — Совет дўстлиги кунларининг тантанали очилиш маросими бўлди. Зал пештоқига рус ва араб тилларида «Яшасин Ироқ — Совет дўстлиги!» деган шиор илинган эди.

Ироқ томонидан тантанали маросимда тинчлик ва бирдамлик миллий кенгашининг бош секретари Абдул Фаттоҳ Муҳаммад Амин, маданият ва ахборот министрининг ўринбосари, Ироқ — Совет дўстлиги жамияти президенти Абдалло Амир Муалло иштирок этдилар.

Бағдод шу кунларда Совет делегациясини катта ҳурмат-эҳтиром билан кутиб олмоқда, деди А. А. Муалло. Бу эса Ироқ Республикаси ва Совет Иттифоқини боғлаб турган, эндиликда анъанавий бўлиб қолган дўстликнинг яна бир бор намоён бўлишидир. Биз ана шу ташриф мамлакатларимиз ўртасидаги узоқ ўтмишга бориб тақаладиган дўстликнинг мустаҳкамланишида янги қадам бўлишини истаймиз.

Нотиқ Совет Иттифоқининг Яқин Шарқдаги тадбирларига юксак баҳо берди. Биз дўст Совет Иттифоқи БМТ хавфсизлик кенгашининг Эрон — Ироқ можаросини тинч йўл билан бартараф этишга даъват этган 598-резолюцияси қабул қилинишининг фаол тарафдорларидан бири бўлганлигини ёддан чиқармаймиз.

Совет делегациясининг раҳбари С. О. Азимов жавоб нутқи сўзлаб, жумладан қуйидагиларни таъкидлади: 1976 ва 1985 йилларда Ўзбекистонда Совет — Ироқ дўстлиги кунлари ўтказилганлиги ҳамон ёдимизда. Мазкур кунлар жамоатчилигимизга Ироқ халқининг озодлик ва тараққиёт йўлидаги ютуқлари билан, унинг адабиёти, санъати, муаммолари билан яқиндан танишишга ёрдамлашди. Биз самарали ҳамкорлик ва дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш тарафдоримиз.

Тантанали маросимдан кейин ўзбек артистларининг концерти бўлди.

Визит чоғида совет делегацияси Ироқнинг социал-иқтисодий соҳадаги ютуқлари, бу мамлакатнинг тарихий обидалари билан танишади. 6 ноябрь куни дўстлик кунлари Ироқнинг Бағдоддан кейинги ўринда турувчи энг йирик саноат ва маданият маркази бўлган Басра шаҳрида очилади.

Александр БОЛМАТОВ,
ТАСС мухбири.

Ахборот

ОТАХОНЛАР МАМНУН

● Сирдарё шаҳридаги Ленин кўчасида «Ветеран» магазинининг фойдаланишга топширилиши кексалик гаштини сураётган отахонларни беҳад мамнун этди. Бу магазинда 480 нафарга яқин уруш ва меҳнат ветеранларига хизмат кўрсатилади. Магазинда хўжалик моллари, озиқ-овқат, аёллар ва эркаклар бўлимлари, дам олиш хоналари бор. Магазин биносини Сирдарё шаҳар матлубот жамиятининг Ф. Ҳабибуллин бошлиқ қурувчилар бригадаси бунёд этди.

А. БУРЛИЕВ.

КИЧКИНТОЙЛАР ҚУВОНЧИ

● Тошкентдаги республика қўғирчоқ театри коллективи Украина пойтахтига сафарини муваффақиятли якунлади. Киевдаги китоблар маданият саройида, темирйўлчилар районидаги Н. К. Крупская номидаги пионерлар саройида, «Днепр» маданият масканида, «Славутич» маданият саройида кўрсатилган спектакллардан кичкинтойлар беҳад қувонишди. Айниқса, «Темирчи ва малика ҳақида эртак» спектакли Украина пойтахти ёш томошабинларида чуқур таассурот қолдирди. Тошкентлик қўғирчоқ театри усталари сўнгги спектаклни Киевда, байрам арафасида намойиш қилишди.

Д. ЕРЕМЯН.

БЎРСИЛДОҚ НОНЛАР

● Ғиждувон районидаги Энгельс номли колхоз пахтакорларига маиший хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилмоқда. Бу ердаги қишлоқ магазинлари кечки пайтлари айниқса гавжум бўлади. Пештахталар мева-сабзавотлар билан ҳамиша тўлиқ, гўшт дўконлари ва чойхоналар ҳам дала меҳнатчилари хизматида. Қўш қишлоғида новвойхона очилиши янада қувонарли бўлди. А. Ҳапилов бошлиқ новвойлар бўрсилдоқ нонлар билан ҳамқишлоқларини сийлашмоқда. Нўхот суви қўшиб тайёрланган нон ва ширмоилар кўпчиликка манзур бўляпти. Тандирдан узилаётган кулчалар дала шийпонларига пешма-пеш етказиб берилмоқда.

Ж. ЖАЛОЛОВ.

● Кейинги пайтларда кўплаб газетхонлар «Правда»га мурожаат қилиб, Ю. Чурбанов ва ички ишлар органларининг бошқа собиқ масъул ходимлари устидан бўлаётган суд процесси қандай бораётганлигини ҳикоя қилиб беришни сўрамоқдалар. Мухбиримиз газетхонларнинг шундай саволлари билан СССР Бош прокурорининг ўринбосари А. Ф. КАТУСЕВГА мурожаат қилди.

— Матбуотда хабар қилинганидек, жавоб берди Александр Филиппович. — Чурбанов ва бошқаларга нисбатан қўзғатилган жиноий иш кўриб чиқиш учун СССР Олий судининг ҳарбий коллегиясига юборилган. Ишни кўриб чиқиш давом этмоқда. Ўйлайманки, у тамом бўлгач, оммавий ахборот воситалари суд қарорини ҳаммага маълум қилади.

— Маълум бўлишича, ички ишлар органлари ходимлари устидан бўлаётган суд процесси — таъбир жоиз бўлса, Ўзбекистондаги коррупция ва порахўрлик тўғрисидаги китобнинг атиги битта бобидир. Газетхонлар терговчилар республикадаги ишларни давом эттиришяптими, бу катта иш юзасидан прокуратура қандай янгиликларни маълум қилиши мумкин, деб сўрашяпти.

Дарҳақиқат, Чурбановга қўйилган айблов иши бир пайтлар Ўзбекистонда авж олиб кетган порахўрлик тўғрисидаги жуда кўплаб ишларнинг биридир. Жиноий жавобгарликка тортилган айрим шахслар иши юзасидан ҳукм чиқарилди. Масъулиятли лавозимларни эгаллаган бошқа шахсларга нисбатан олиб борилаётган дастлабки тергов якунланиш босқичида турибди. Ушбу ишларни судга ошириш тўғрисидаги масала қонунга мувофиқ ҳал этилади. Бу тўғрида прокуратура оммавий ахборот воситаларини ўз вақтида хабардор қилади. Бунга қўшимча қилиб шуни айтишим мумкинки, терговчилар группаси регионлардаги жиноятларни текшириш бўйича жуда тиғиз ишларни давом эттирмоқда. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи секретари И. Усмонхўжаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг собиқ раиси О. Салимов, Бухоро ва Самарқанд областлари партия комитетининг собиқ биринчи секретарлари И. Жабборов ва Н. Ражабов қамоққа олинди.

— Ҳа, айтгандек, Александр Филиппович, баъзи газетхонлар газета суд бўлмасдан туриб қамоққа олинганларни маълум қилиш билан айбсизлик презумпцияси принципини бузяпти, деб ҳисоблашмоқда. Сизнинг фикрингизча, бу қанчалик асосланган?

— Айбсизлик презумпцияси дастлабки тергов ва умуман бутун суд ишларининг асосий принципи ҳисобланади. СССР Конституциясига мувофиқ ҳеч ким қонунга биноан суд ҳукми чиқмасдан олдин жиноят қилганликда айбдор ҳисобланмайди, шунингдек, жиноий жазога тортилмайди. Бу талаб ҳамма учун, шу жумладан, газета ходимлари учун ҳам мажбурийдир. Бироқ, бу ўринда биз қамоққа олинганларнинг фамилияларини айтиб, қонунни бузганимиз йўқ. Негаки, биз уларнинг айбдорлиги ҳақидаги масалани олдиндан ҳал этганимиз йўқ. Улар айбдорми ёки айбсизми — буни суд ҳал қилади. Шу билан бирга қонун терговчи зиммасига агар етарли даражада далиллар мавжуд бўлса, у ёки бу шахсга жиноят қилишда айб қўйиш вазифасини юклайди. Терговчилар қонунга биноан тўпланган далилларни баҳолаб ишнинг барча жиҳатларини ҳар томонлама, тўла-тўкис ва холисона кўриб чиқиш асосида вужудга келган ички ишончларига кўра, Усмонхўжаев, Салимов, Жабборов ва Ражабовларга порахўрликда айб қўйдилар.

— Газетхонларни эҳтимол қамоққа олинганларнинг батафсил қилмишлари ҳамда терговнинг бориши қизиқтирар. Сиз бу ҳақда нималар дея оласиз?

— Бу ниҳоятда қалтис масала. Кейинги пайтларда баъзи граждандар ва ҳатто ташкилотлар коллективларидан тергов давом этаётган у ёки бу иш тўғрисида батафсил маълумот бериш ҳақида илтимослар келмоқда. Бундай илтимосларни бажаришдан бош тортганимизда биз, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларини ошкораликни бўғувчилар деб аташмоқда. Аммо бундай эмас. Биз ошкоралик тарафдоримиз. Бироқ ошкоралик объективлик ва қонунчиликка зид бўлмаслиги керак.

Гап шундаки, дастлабки тергов ҳақидаги маълумотларни ошкора қилиш ишни текшириб кўришга зарарли таъсир кўрсатиши, тергов қайси йўлдан бораётганлигини маълум қилиб қўйиши мумкин. Баъзан эса тергов маълумотларини барвақт ошкора этиш айбдорга нисбатан ҳам зарар келтириши мумкин. Бу нарса, айниқса, тергов давом этаётган ишнинг моҳиятини бузувчи ва жамоатчиликнинг нотўғри фикрини вужудга келтирувчи шов-шув кўтарадиган мақолаларга оиддир. Дастлабки тергов материаллари терговчи ёки прокурорнинг руҳсати билангина ошкора қилиниши мумкин. Бунда улар бу маълумотларни ўзлари лозим топган ҳажмда беришга ҳақлидирлар. Ниҳоят, маълумот учун шуни айтишим мумкинки, қонун тергов сирларини ошкора қилганлик учун ҳам жиноий жавобгарликка тортишни кўзда тутади. Мен прокурор сифатида ҳозир Усмонхўжаев ва бошқаларнинг иши юзасидан батафсил бирон-бир нарса дейишни мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисоблайман.

• *СССР Прокуратурасида*

ҚОНУН МАНТИҚИ ҚАТЪИЙДИР

— Ва ниҳоят сўнгги савол. Газетхонлар ҳали бу саволни бермаганлар, лекин шундай савол беришларини осонгина пайқаб олиш мумкин. Гап шундаки, яқинда «Известия» газетасида «Порахўрлик» мақоласи босилди. Унда айтилишича, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг собиқ раиси Ё. Насриддинова пора олган экан. Бироқ турғунлик йилларида юксак мартабали ҳомийлар унга жиноий жавобгарликдан қутилиб қолиш имконини беришган.. .

— Фақат шуни маълум қилишим мумкинки, СССР Прокуратураси «Известия»да бу мақола эълон қилинмасдан анча олдин ўша терговни қайтадан бошлаш тўғрисида қарор қабул қилган. Тергов жараёнида бу ишнинг барча жиҳатлари текшириб кўрилади.

— Суҳбат учун раҳмат. У жиноят учун жазо муқаррарлигини яна бир карра тасдиқлаб турибди, деб ўйлайман.

Г. ОВЧАРЕНКО.
(«Правда», 1988 йил 3 ноябрь).

• *Спорт*

ЧИМ ХОККЕЙ:

ЯКУНЛОВЧИ УЧРАШУВЛАР

Аёллар олий лига командалари яна уч тур ўйинларидан кейин мавсумга якун ясайдилар. Фахрли ўринлар учун кураш эса давом этмоқда. Борисполнинг «Колос» коллективи 58 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Чемпионликка даъвогар «Андижанка» қизлари 54 очко билан иккинчи бўлиб туришибди. Москва жисмоний тарбия институти хоккейчиларида 50 та очко бор. Тошкент областининг «Политотдел» командаси ҳисобида 42 та очко тўпланган.

Эркаклар олий лига командалари ҳам қизғин баҳс юритмоқдалар. Фахрли ўринларни эгаллаб турган Олмаота динамочилари билан Свердловск армиячилари учрашуви мухлисларда яхши таассурот қолдирди. Учрашувнинг асосий вақти дуранг (2:2) бўлди. Ўн бир метрли жарима тўпларни тепишда Олмаота хоккейчилари маҳорат кўрсатиб, 3:2 ҳисобида устун келишди. Андижоннинг «Звезда» командаси ҳам ғалаба қозонди. Хоккейчиларимиз Черновцининг «Университет» командаси дарвозасига жавобсиз битта тўп киритишди. Ленинскнинг «Старт» коллективи Васильковнинг «Искра» командаси билан ўйинда худди шу ҳисобда ғалаба қозонди. Фарғонанинг «Химик» хоккейчилари эса Москванинг «Фили» коллективига имкониятни (2:3) бой беришди. Ҳозир динамочилар 28 очко билан пешқадамлик қилишмоқда. Свердловск армиячилари ҳисобида 26 очко бор. «Раздан» 22 очко билан учинчи бўлиб турибди. Еттинчи ўриндаги «Звезда» ҳисобида 16 та очко тўпланди.

МОТОСПОРТ:

ФАХРЛИ ЎРИН

Бокуда кўпкураш бўйича Бутуниттифоқ шахсий-командалар мусобақаси ўтказилди. РСФСР пойгачилари биринчи бўлишди. Ўзбекистон ва Озарбайжон командалари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Шахсий ҳисобда двигатели ҳажми 350 куб сантиметрли мотоциклда ўзбекистонлик В. Салимчориев ғалаба қозонди. 125 куб сантиметр классдаги мотоциклда унинг командадоши А. Стефанович иккинчи ўринни эгаллади.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Тўлаган Набиевни Ўзбекистон ССР министри вазифасидан озод қилди.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

• *Тингланг, томоша қилинг*

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 НОЯБРЬ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — А. Зубаров. «Камо монологи». Спектакль. 3-серия. 10.30 — Замондошимиз портрети. 11.10 — Халқ куйлари. 11.25 — Қисқа метражли телевизион бадиий фильм. 11.55 — Совет балети саҳифалари. 13.20 — Бадиий публицистик кўрсатув. 14.15 — Болалар учун фильм. 15.20 — Дунё воқеалари. 16.10 — Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 17.10 — Бутун ҳокимият Советларга! 17.40 — Фильм-концерт. 18.30 — Экспромт. 18.45 — Мультфильм. 19.05 — Ҳужжатли фильм. 19.45 — Дадил қадам ташланг, ўртоқлар! Революцион қўшиқлар. 19.55 — **Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 71 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** Байрам концерти. Танаффусда Время. 24.00 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Мультфильмлар. 9.50 — «Қашқирлар учун қопқон». Бадиий фильм. 11.10 — Р. Рождественский. Икки юз ўн қадам. Поэма. 12.05 — Муқаддима. Бадиий фильм. 13.40 — Ҳужжатли фильм. 14.10 — Мерос. 15.05 — Янгиликлар. 15.15 — Классик куйлардан концерт. 16.30 — Ҳаёт чизиғи. 2- ва 3-сериялар. Бадиий фильм. 18.40 — Фигурали учиш. Халқаро мусобақалар. 19.10 — Фигурали учиш. Халқаро мусобақалар. 20.00 — Бекинмачоқ. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқ ижодиёти. Шу кўрсатув тугагач — Время. 21.45 — Тошқин. Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. Танаффусда — Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 — Телефильм. 16.15 — Болалар учун фильм. 17.40 — Нур таратган соҳибалар. 18.50 — Ахборот. 19.05 — Октябрни шарафлаймиз. 19.35 — Ахборот. 19.50 — Кинолавҳа. 19.55 — **Москва. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 71 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** Байрам концерти. 21.15 — Время. 22.00 — Нурхон авлодлар хотирасида.

УзТВ-II. **Фрунзе.** 16.05 — Мультфильмлар. 16.25 — «Хилватдаги отишма». Бадиий фильм. 17.50 — СССР Конституциясига ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги Қонунлар лойиҳаларини муҳокама қиламиз. 18.20 — В. И. Ленин. Самара даври. 18.30 — Оқин О. Болобалаев таваллудининг 100 йиллигига. 19.20 — Мезгил.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Халқ қўшиқлари гулдастаси. 9.30 — Танишинг: янги овозлар. 10.15 — Гулшан. 11.30 — Ёшлик. 12.10 — «Строитель Узбекистана». 12.30 — Эстрада концерти. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Хатларингизни ўқиб... 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Қувноқ танаффус. 17.00 — Октябрь тароналари. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — С. Юдаков, И. Ҳамроев, М. Насимов қўшиқлари. 19.20 — Ёшлик. 19.50 — Халқаро кундалик. 19.55 — **Москва. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 71 йиллигига бағишланган йиғилиш.** Байрам концерти. 24.00 — Футбол. АСК (Р.) — «Пахтакор». 00.30 — Қўшиқлардан қўшиқларга.

Р. — 11091. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 255. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12